Ազգ
Azg
armenian daily
14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2000 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 162 (2130)

Ռասուլ Գուլիեւը մեղադրվում է 76 մլն դոլար յուրացնելու մեջ

ԲԱՔՈՒ, 18 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ըստ «Ազերտրես» ոչ պաշտոնական գործակալության, Ադրբեջանի հանրապետական դատախազությունը ավարտել է խորհրդարանի նախկին նախագահ, ներկայումս ԱՄՆ-ում բնակվող Ռասուլ Գուլիեւի դեմ հարուցված մեղադրանքների քննության առաջին փուլը, եւ արդյունքները փոխանցվել են Գերագույն ատյան: Ռ. Գուլիեւը մեղադրվում է այն բանում, որ խորհրդարանի նախագահի պաշտոնում իր համախոհների հետ անօրինական կերպով 76 մլն. դոլարի նավթամթերք է վաճառել արտասահմանին ու յուրացրել այդ միջոցները: Նշվում է, որ Գուլիեւի 15 գործակիցներից 11-ը ձերբակալված են: «Իրանի ձայնի» հաղորդման համաձայն, Ռ. Գուլիեւը Ադրբեջանի ժողովրդավարական կուսակցության կողմից առաջադրված է նոյեմբերի 5-ին կայանալիք խորհրդարանական ընտրությունների պատգամավորության թեկնածու: Նա 1996 թ. սեպտեմբերի 11-ին հրաժարվելով խորհրդարանի խոսնակի պաշտոնից, մեկնել էր արտասահման:

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

ՀՀ նախագահը ժամանեց Արցախ

ՀՀ նախագահին եւ նրան ուղեկցող պաշտոնախմբին երեկ Շուշիում դիմավորեցին ԼՂՀ խորհրդարանի նախագահ Օլեգ Եսայանը, վարչապետ Անուշավան Դանիելյանը, պաշտոնատար այլ անձինք:

Նույն օրը տեղի ունեցավ Ռոբերտ Քոչարյանի հանդիպումը ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանի հետ, որին մասնակցում էին նաեւ ԼՂՀ ԱԺ նախագահը եւ վարչապետը:

Ներկայումս լուծվում է գյուղական թվով 5 բնակավայրերի ջրամատակարարման խնդիրը: Ծրագրի ընդհանուր արժեքը կազմում է շուրջ 55 մլն, իսկ շինարարության արժեքը՝ մոտ 45 մլն դրամ:

Դեռեւս 200 տարի առաջ կառուցված Գիշու ջրատարը մեծապես տուժել էր արցախյան պատերազմի տարիներին: Այն վերականգնվեց վերջերս՝ հիմնադրամի միջոցներով: Լրիվությամբ

Այցի ծրագրի շրջանակներում Ռ. Քոչարյանն իրեն ուղեկցող պաշտոնատար անձանց հետ նախ եղավ Մարտունու շրջանում: Շրջանի ղեկավարների հետ ունեցած կարճատեւ զրույցից հետո ՀՀ նախագահը մեկնեց Գիշի, ուր մասնակցեց գյուղի ջրատարի բացման հանդիսավոր արարողությանը:

Ինչպես լրագրողներին հայտնեց «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի ջրատարների անցկացման գծով պատասխանատու Գագիկ Նազարյանը, Կանադայի Տորոնտո քաղաքի հայ համայնքի միջոցներով ԼՂՀ-ում վերականգնվել է պոմպակայանը, որն այսօր ի վիճակի է վայրկյանում մղելու մինչեւ 1.8 խոր. մ ջուր: Մաքրվել ու վերանորոգվել են նաեւ խորքային պոմպակայանները, թվով 47 ջրհորները, շուրջ 2 կիլոմետրանոց ջրատար թունելը եւ 3 ջրատարները:

Երեկ, օրվա վերջում, ԼՂՀ խորհրդարանի նիստերի դահլիճում կայացավ Ռ. Քոչարյանի հանդիպումը ԼՂՀ ԱԺ պատգամավորների եւ կառավարության անդամների հետ:

ՆԱԻՐԵ ԱՐՇԱԿՅԱՆ,
Ստեփանակերտ

ԽՈՐՀՅՈՒՆ

Վերջապես ոստիկանությունն էլ արժանացավ Ազգային ժողովի ուշադրությանը

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

Եռօրյայի թերեւս ամենահիմնական օրենսդրական նախաձեռնության ՀՀ «Ոստիկանության մասին» օրենքի նախագծի առաջին ընթերցման քննարկումներն սկսեց Ազգային ժողովը:

Մինչ այսօր փաստացի գոյություն չի ունեցել ոստիկանության գործունեությունը կանոնակարգող որեւէ օրենք, որի բացակայության պայմաններում ներքին գործերի ողջ համակարգն առաջնորդվում էր 1973 թ. ԽՍՀՄ Մինիստրների խորհրդի հաստատած կանոնադրությամբ եւ որոշ նորմատիվային ակտերով, որոնք, բնականաբար, չէին կարող բավարարել ներկա պահանջները: Ինչեւէ, կիսադատարկ դահլիճում պատգամավորները ոչ այնքան խանդավառությամբ սկսեցին նախագծի քննարկումը, որն ԱԺ-ի դատին էր հանձնվում առաջին ընթերցմամբ:

Տես ➧ էջ 2

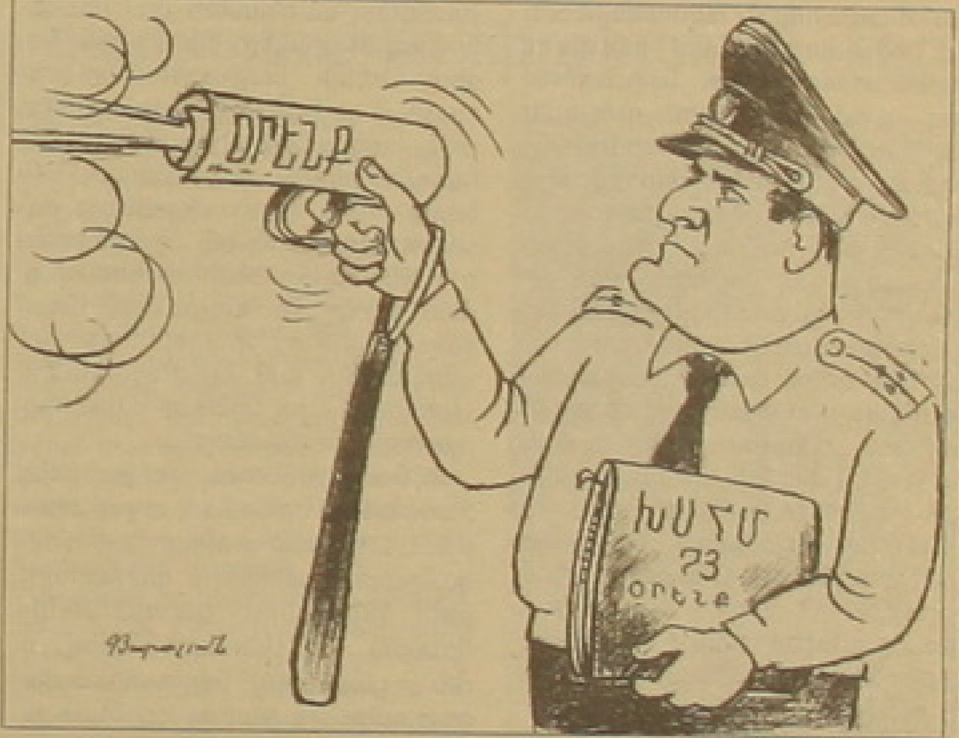

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ռուսաստանը եւ Չինաստանը բարեկամության պայմանագիր են ստորագրելու

ՄՈՍԿՎԱ, 13 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Մոսկվայում պաշտոնական այցով գտնվող ժողովրդական պատգամավորների համաչինական ժողովի նախագահ Լի Պենը սեպտեմբերի 13-ին հանդիպել է ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինի հետ: Հանդիպման ավարտից հետո Պուտինը լրագրողներին հայտնել է, որ Ռուսաստանը եւ Չինաստանը ծրագրում են ստորագրել բարեկամության պայմանագիր 2001 թվականին նախատեսված ՉԺՀ նախագահ Ցզյան Ցզեմինի մոսկովյան այցի ժամանակ:

Ռուսաստանի պաշտպանության նախարար Իգոր Սերգեեւը կայցելի Հայաստան

ԵՐԵՎԱՆ, 13 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ: Ռուսաստանի Դաշնության պաշտպանության նախարար Իգոր Սերգեեւն առաջիկայում կայցելի Երեւան: Նրա այցելության ընթացքում կքննարկվեն ռազմական ոլորտում ռուս-հայկական երկկողմ համագործակցությանը, ինչպես նաեւ ռուս-հայկական հարաբերությունների զարգացման հեռանկարներին առնչվող հարցեր: Այցի որոշակի ժամկետները չեն հաղորդվում:

Իրան-Հայաստան գազամուղի շինարարությունը չի սկսվել

ԵՐԵՎԱՆ, 13 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՀՀ էներգետիկայի նախարարությունը հերքում է այն տեղեկությունը, թե իբր Իրան-Հայաստան գազամուղի շինարարությունը սկսվել է: Ինչպես հայտնեց նախարարության մամուլի քարտուղար Ժասմինա Ղեւոնդյանը, թեեւ նախատեսվում է այդ շինարարության առաջին հատվածն ավարտել 2001 թ վերջին, սակայն իրական շինարարական աշխատանքները դեռեւս չեն սկսվել: Որ այդ աշխատանքները իբր թե սկսվել են, սեպտեմբերի 10-ին հաղորդել էր գերմանական DPA գործակալությունը՝ վկայակոչելով իրանական IRNA գործակալությանը: Այդ լուրը «Նոյյան տապանը» պարզամտաբար տարածել էր սեպտեմբերի 11-ին:

ԱՍՈՒԼԻՍ

Մամլո խոսնակը ամփոփում է Ռոբերտ Քոչարյանի Նյու Յորք եւ Ժնեւ կատարած այցի արդյունքները

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Երեկ ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը մեկնեց Ստեփանակերտ: Այցը, ինչպես հավաստեց մամլո խոսնակ Վահե Գաբրիելյանը, որեւէ առնչություն չունի ԼՂՀ պաշտպանության նախկին նախարար, բանակի հրամանատար Սամվել Բաբայանի՝ մոտ օրերս սպասվող դատավարությանը. «Բացի այն անհրաժեշտությունից, որ նախագահ Քոչարյանն է համարում՝ առնվազն տարին մեկ-երկու անգամ այցելել է ԼՂՀ, այս պահին այցը համընկել է «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի կողմից իրականացվող որոշ ծրագրերի կոնկրետ փուլի հետ»:

Պրն Գաբրիելյանը նախ մանրամասնեց նախագահ Քոչարյանի Նյու Յորք եւ Ժնեւ կատարած այցի արդյունքները, ձեռք բերված այն պայմանավորվածությունները, որոնց արդյունքում մոտ ապագայում Հայաստանում կլինեն օտարերկրյա ներդրումներ, նոր աշխատատեղեր: Դրանց «Ազգը» կանդրադառնա առաջիկայում, երբ ձեռք բերված պայմանավորվածությունները կյանքի կոչվելու դրական միտումներ կարձանագրեն:

Նյու Յորքում կայացած Քոչարյան-Ալիեւ հանդիպման մասին Վահե Գաբրիելյանը, բնականաբար, նոր մանրամասներ չհաղորդեց: Նյու Յորքում երկու երկրների նախագահները պայմանավորվել են շարունակել հանդիպումները, միեւնույն ժամանակ Ռոբերտ Քոչարյանը նշել է Ադրբեջան-Լեռնային Ղարաբաղ բանակցությունների անհրաժեշտությունը:

Տես ➧ էջ 3

«Բենզինային խռովությունները» կաթվածահար են արել Բրիտանիան

ԼՈՆԴՈՆ, 13 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Մեծ Բրիտանիան ողողած ցույցերի եւ գործադուլների ալիքը կաթվածահարել է երկրի շատ շրջանների կյանքը: Այդ տարածաշրջաններում վառելիքի սուր պակաս է զգացվում, բայց բենզինի բարձր հարկերի դեմ ուղղված բողոքի ցույցերի մասնակիցները շարունակում են նավթավերամշակման ձեռնարկությունների շրջափակումը: Նմանօրինակ ակցիաներ են տեղի ունենում նաեւ Գերմանիայում, Բելգիայում եւ Հոլանդիայում: Սակայն, թվում է, իրադրությունը Բրիտանիայում լիցքաթափվում է: Կառավարության, ոստիկանության եւ նավթային ընկերությունների ներկայացուցիչների շատ բանակցություններից հետո նավթատարների դարպասներից դուրս են եկել մոտ քսան ցիստեռններ, որոնք վառելիք կհասցնեն առաջնային ծառայություններին: Ավելի վաղ վարչապետ Տոնի Բլերը

կոչ էր արել դադարեցնել շրջափակումները եւ պիկետները՝ հայտարարելով, որ կառավարության քաղաքականությունն ուղղակի ճնշման ծեւ չի ստանալու, եւ որ ազգային շահերը պետք է լինեն առաջին տեղում:

ԽՈՐՀՅԱ

Վերջապես ոստիկանությունն էլ արժանացավ Ազգային ժողովի ուշադրությանը

Սկիզբը էջ 1

Օրենքի նախագիծը կազմված է ութ գլուխներից եւ 42 հոդվածներից, որոնք հստակեցնում են ՀՀ ոստիկանություն հասկացությունը, նրանց պարտավորությունները, իրավունքները, համակարգի ներքին կառուցվածքային եւ ծառայողական խնդիրները, ինչպես նաեւ ֆինանսավորումն ու գործունեության վերահսկողությունը: Սակայն երբ ներքին գործերի, պաշտպանության, ազգային անվտանգության հարցերով ԱԺ մշտական հանձնաժողովի նախագահ Վահան Հովհաննիսյանը ներկայացնում էր նախագիծը, պարզորոշ ուրվագծվեց, որ հեշտությամբ չի անցնի: Բացի նրանից, որ նախաձեռնությունը հենց այս եռօրյայի օրակարգ մտցնելու փաստը հիշյալ հանձնաժողովը չէր համաձայնեցրել ԱԺ պետաիրավական հարցերով հանձնաժողովի հետ, նախագծում տեղ գտած բազմաթիվ դրույթներ դարձան պատգամավորների եւ հենց նշված վերջին հանձնաժողովի նախագահ Վիկտոր Դալլաքյանի լուրջ քննադատությունների առարկա: Չնայած սեւով սպիտակի վրա գրված էր, որ այս օրենքի դրույթները չեն տարածվում ներքին գործերի համակարգից դուրս գործող ոստիկանությունների վրա, հստակեցված չէր, թե ինչ ասել է ներքին գործերի հանրապետական մարմին հասկացություն, որն ընկած էր նախագծի հիմքում: Բացի այդ, բազմաթիվ խմբագրական սխալները թյուրիմացությունների տեղիք էին տալիս: Ի դեպ, այս փաստը չժխտեց նաեւ Վ. Հովհաննիսյանը: Սակայն քննադատությունների մեխը ոչ այնքան սրանք էին, որքան երկրորդ եւ երրորդ գլուխները՝ ոստիկանների պարտավորությունների եւ իրավունքների բաժինները: Ներկայացվող դրույթներից այն կարծիքը կարելի էր կազմել, որ նախաձեռնության հեղինակները փորձում են ընդլայնել ոստիկանության լիազորությունները: Որպես օրինակ բերվում է, ասենք, արտակարգ իրադրության պայմաններում ոստիկանների իրավունքները հաստատող հոդված 25-ի երկրորդ կետը՝ անարգել մուտք գործել քաղաքացիների բնակարան, կազմակերպությունների կողմից զբաղեցվող շինություն կամ տարածք եւ այլն: Մտավախությունն այն է, որ հասարակական անվտանգությունն ապահովելու պատրվակով նման պահանջ է ստեղծվում ցանկացած կամայականության համար: Դժգոհություններ եղան նաեւ նախագծում տեղ գտած այնպիսի դրույթների առումով, ինչպես ասենք, տրանսպորտի, կապի կազմակերպությունների աշխատանքը կազմալուծող, հասարակական կարգը զանգվածայնորեն խախտողների դեմ պայքարում հատուկ միջոցներից օգտվելու կարգը: Անտարբերության չմատնվեցին նաեւ ոստիկանների կողմից ցանկացած մեքենա անարգել կանգնեցնելու, զննելու, ինչպես նաեւ չկանգնող մեքենաների վրա հրազենից ազատ կրակելու վերաբերյալ կետերը: Օրենքի նախագծում կոնկրետացված չէ նաեւ առանձին դեպքերում կազմակերպությունների կամ քաղաքացիների, պատկանող անձանց տրանսպորտի միջոցներն օգտագործելուց, ինչ-ինչ պատճառներով վնասելուց հետո փոխհատուցման կարգը: Վ. Դալլաքյանն առաջարկեց այն ոչ թե օրենքի վերջում սահմանել, այն էլ բավականին «լղոզված», այլ կոնկրետ համապատասխան հոդվածներում:

Քննարկումներում չշրջանցվեց նաեւ երկար ժամանակ շրջանառության մեջ մտած մունիցիպալ ոստիկանություն ստեղծելու գաղափարը, թեեւ ընդհանուր վերաբերմունքը դրական չէր: Այնուամենայնիվ, օրենքն ընդունելու նպատակահարմարությունը տրամադրող էր: Պատգամավորները որոշեցին հետաձգել առաջին ընթերցմամբ ընդունելը, որի ընթացքում եւ պատգամավորները, եւ երկու հանձնաժողովները, եւ կառավարությունը համատեղ կարող են արտահայտված կարծիքների հիման վրա առավել մանրամասն ուսումնասիրել նախագիծը, ուղղել առկա բազմաթիվ խմբագրական սխալներն ու տերմիններն ավելի պարզեցված, կոնկրետ դարձնել:

Որտեղ ոստիկանը ոտնձգություններ չկատարի

Երեկվա ԱԺ նիստից հետո պատասխանելով լրագրողներին ՆԳ նախարար Հայկ Հարությունյանն իր կարծիքը հայտնեց ներկայացված օրենքի նախագծի վերաբերյալ եւ նշեց. «Այս օրենքում մենք փորձել ենք հնարավորին չափով ամրագրել սկզբունքները, հնարավորին չափով կանոնակարգել պարտավորությունները, ոստիկանների իրավունքները, այդ թվում նաեւ համագործակցությունը հասարակության հետ, ինչպես նաեւ քաղաքացիների պարտավորություններն ու իրավունքները: Այս նախագծում կան նաեւ բացթողումներ, որոնք լրացուցիչ քննարկումների եւ երկրորդ ընթերցման ժամանակ անպայման հաշվի կառնվեն»:

Օրինագծում ամրագրված է, որ ոստիկանները որեւէ կուսակցության անդամակցելու իրավունք չունեն. դա իրականում այդպես է, թե՞ ոչ, պրն Հարությունյանը պատասխանեց. «Ես տեղեկություն չունեմ, որ նախարարությունում աշխատողները որեւէ կուսակցության անդամ են, միգուցե հարում են այս կամ այն կուսակցության, այլ ոչ թե անդամ են: ՆԳ-ն ապակուսակցականացված համակարգ է»: Իսկ մունիցիպալ ոստիկանության տարբերակին պրն նախարարը միանշանակ դեմ էր, նշելով, որ «Հայաստանի համար դա ընդունելի չէ»: Իսկ թե որքան գումար է պետք աշխատավարձը բարձրացնելու համար, որպեսզի նրանք անհարկի չկանգնեցնեն ավտոմեքենաները, պրն Հարությունյանը պատասխանեց. «Չի կարելի գումարի չափ նախատեսել, թե որքան, դա ընդհանուր հանրապետության սոցիալ-տնտեսական իրավիճակից կախված հարց է: Նշեմ, որ առաջարկվեց օրենքում այդ կետն ամրագրել, բայց դա այս օրենքի խնդիրը չէ: Օրենքը ընդունվելուց հետո այն պարզ պետք է մեկնաբանվի, որպեսզի ցանկացած քաղաքացու հասանելի լինի, եւ դա ես խոստանում եմ: Համակարգի աշխատակիցները կանցնեն հատուկ գիտելիքների ուսուցում՝ օրենքի դրույթներից բխող, որն էլ կկցվի նրանց անձնական գործերին», եզրափակեց Հայկ Հարությունյանը»:

Իսկ պետական-իրավական հարցերի մշտական հանձնաժողովի նախագահ Վիկտոր Դալլաքյանը ներկայացրեց 30-ից ավելի առաջարկություններ օրինագծի շուրջ, որից 23-24-ը նա համարում է ֆունդամենտալ եւ մտահոգված է, որպեսզի օրինագծում չլինեն այնպիսի ձեւակերպումներ եւ արտահայտություններ, որոնք մեկնաբանելի չլինեն եւ չարաշահումների առիթ տան: Պրն Դալլաքյանը պատասխանեց **«Ազգի»** մի քանի հարցերին: «Օրինագծում բացակայում են ոստիկանության պարտականությունները հասարակական կարգը պահպանելիս (հատկապես հանրահավաքների ժամանակ), նաեւ ստուգումների մասին օրենքին հակասող կետեր, որտեղ նշվում է, որ ոստիկանությունն ազատ կարող է մուտք գործել կազմակերպություններ ու շինություններ, եւ ստուգումներ կատարել, որի իրավունքը չունի: Հատկապես կարեւորում եմ՝ անհարկի տրանսպորտային միջոցներ կանգնեցնելը, այդ պարագայում հստակ պետք է նշվի, թե ինչ պայմաններում, որտեղ հետագայում, երբ վարորդը համաձայն չէ ոստիկանի հետ, կարողանա դատի տալ նրան»:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Երեւանում ավտոկանգառի համար վարձերը գանձվում են ապօրինաբար

ԵՐԵՎԱՆ, 13 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ. ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Երեւանի քաղաքապետարանի բալանսում գտնվող «Երեւան-Սերվիս» ՊՓԲԸ լուծարման գործընթացը սկսվել է այս տարվա օգոստոսի 15-ից: Չնայած լուծարման փաստին, առայսօր մայրաքաղաքի փողոցներում աշխատում են «Երեւան-Սերվիս» մակագրությամբ վերնաշապիկ կրող եւ ավտոկանգառի դիմաց վարձ հավաքող անձինք: «Նոյյան տապան»-ի թղթակցի խնդրանքով մեկնաբանելով այդ փաստը, «Երեւան-Սերվիսում» հայտնեցին, որ այդ մարդիկ ընկերության աշխատակիցներ չեն հանդիսանում:

Ընկերությունը, որպես քաղաքապետարանի կառույց, նախկինում պայմանագրեր է կնքել մայրաքաղաքի տարբեր հատվածներում ավտոկանգառները սպասարկող ձեռնարկությունների հետ եւ դրա դիմաց տարածքի վարձ գանձել: Ըստ որում, վարձը այնուհետեւ փոխանցվել է Երեւանի քաղաքապետարանին: Համաձայն նույն աղբյուրի, «Երեւան-Սերվիս» ՊՓԲԸ լուծարումից հետո քաղաքապետարանին են փոխանցվել Երեւանի ավտոկանգառների շահագործման շուրջ ընկերության հետ պայմանագրեր կնքած ձեռնարկությունների ցուցակը եւ պայմանագրերը: Եվ այսուհետեւ Երեւանի քաղաքապետարանն է զբաղվելու այդ ձեռնարկությունների հետ պայմանագրերի կնքմամբ:

Միաժամանակ «Նոյյան տապան»-ին Երեւանի քաղաքապետարանում հայտնեցին, որ մայրաքաղաքի վճարովի ավտոկանգառների շահագործման շուրջ «Երեւան-Սերվիսի» կնքած պայմանագրերը կորցրել են ուժը եւ ներկայումս ավտոկանգառի դիմաց վարձավճարները գանձվում են ապօրինաբար: Ըստ նույն աղբյուրի, Երեւանում վճարովի ավտոկանգառների տեղի որոշման եւ շահագործման հետ կապված հարցերի լուծման նպատակով ստեղծվել է համապատասխան հանձնաժողով, որի կազմում ընդգրկվել են նաեւ թաղապետարանների ներկայացուցիչները: Մոտ ապագայում հանձնաժողովը կորոշի մայրաքաղաքի այն տարածքները, որոնք հնարավոր է օգտագործել որպես վճարովի ավտոկանգառներ, եւ միայն հետո դրանց շահագործման վերաբերյալ կկնքվեն համապատասխան պայմանագրեր:

ՀԱՐՑԵՐ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆԸ

Բուժհիմնարկների աշխատողներին շուտով կվճարվեն վարձավճարները

Երեկ կառավարությանն ուղղված ԱԺ հարց ու պատասխանի ընթացքում ԱԺ պատգամավոր Վարդան Այվազյանի հարցը վերաբերում էր 13 ամիս բուժհիմնարկներին չվճարված վարձավճարներին: Վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանը պատասխանելով պատգամավորի հարցին պատասխանեց, որ «նախ 13 ամիս չէ, որ բուժհիմնարկներին չի վճարվել, դա մի քանի ամիս է կազմում, եւ այդ հիմնարկների ղեկավարներն այդ գումարների վճարումները պետք է կատարեին: Այժմ «Առողջապահության գործակալության» կողմից կնքվում է պայմանագիր բուժհիմնարկների ղեկավարների հետ եւ այդ պայմանագրի առաջին կետը վերաբերում է վարձավճարների պարտադիր հատկացմանը: Այժմ մենք բուժհիմնարկներին պարտք ենք 3-4 ամսվա վճար, որ կուտակվել է եւ մինչեւ տարեվերջ կվճարվի: Այս տարի առաջին եռամսյակի լրավճարը չի վճարվել, երկրորդ եռամսյակում կազմում է 108 մլն դրամ, երրորդում՝ 1 մլրդ 320 մլն, պարտք ենք 4,5 մլրդ: Վարչապետը խոստացավ նաեւ, որ դեռ 1998-99 թթ. 711 մլն լրավճարի պարտքը նույնպես կվճարվի:

***

ԱԺ պատգամավոր Վիկտոր Դալլաքյանը նշեց, որ պետական-իրավական հարցերի մշտական հանձնաժողովին են դիմել 500 հաշմանդամներ, որոնց խիստ անհրաժեշտ են հաշմանդամության սայլակներ: Հուրախություն հաշմանդամների, սոցիալական ապահովության նախարար Ռազմիկ Մարտիրոսյանը պատասխանեց, թե շատ շուտով ԱՄՆ-ի Կարմիր խաչի գրասենյակի կողմից 500 սայլակներ կբաշխվեն հաշմանդամներին, իսկ ավելի ուշ ամերիկյան բարերարների կողմից նորից 500 հատ սայլակներ երեք ամսում կբերվեն Հայաստան ու կբաշխվեն կարիքավորներին:

***

ԱԺ պատգամավոր Արամայիս Բարսեղյանի հարցը վերաբերում էր Արտաշատի տարածաշրջանում մթերված խաղողի դիմաց չվճարված 40 տոկոսին: Գյուղնախարար Զավեն Գեւորգյանը հերքեց այդ փաստը, նշելով այն դժվարությունները (հատկապես վերամշակման գործարանների), որոնք հաղթահարելուց հետո շուկայի հարցը կլուծվի: Նա նշեց, որ երեկ հատուկ մթերումների հարցով հանդիպել է «Պեռնո Ռիկարի» տնօրինության հետ եւ առաջարկվել է ընդհանուր առմամբ խաղող մթերել նախկինում 10 հազար տոննայի փոխարեն 15 հազար տոննա, իսկ Արարատի մարզից՝ 8 հազար տոննա: Նախարարը վճարումների հարցում նշեց, որ երաշխիք տվողը նախարարությունը չէ, որ հանդես է գալիս ընդամենը աջակցողի դերում:

Մ. Մ.

ԱՐՁԱԳԱՆՔ

Եվս մի ՏՐԱՍԵԿԱ՝ Ռուսաստանից մեկնարկող

Օրերս Սանկտ Պետերբուրգում Ռուսաստանի կառավարությունը կազմակերպել էր միջազգային համաժողով տրանսպորտի ու հաղորդակցության բնագավառի խոշոր ներկայացուցիչների մասնակցությամբ:

Համաժողովի աշխատանքներին ներկա գտնվեց եւ ՌԴ վարչապետ Միխայիլ Կասյանովը, որն առաջարկեց ոլորտի ներկայացուցիչներին հետայսու Ռուսաստանը համարել երթուղիների ու հաղորդակցության մի տարածք, որը կապում է եվրոպական երկրները Հարավային Ասիայի եւ Մերձավոր Արեւելքի հետ: Այդ առումով կառուցվում, նորոգվում ու բարեփոխվում են մայրուղիները, որոնք, ըստ նախագծերի, կծառայեն միջանցքներ՝ հագեցած հաղորդակցության ժամանակակից համակարգերով:

Հարց է ծագում. կընդգրկվի՞ նախագծերում Ռուսաստանի ռազմավարական գործընկեր Հայաստանը, թե՞ Իրան տանող միջանցքի առումով նախապատվությունը կտրվի կասպյան ծովային ճանապարհին:

Ինչպես հայտնի է, ՏՐԱՍԵԿԱ-1-ը «նախաձեռնելիս», արեւմտյան երկրները Ռուսաստանը եւ Հայաստանը փաստորեն «միջանցքներից» դուրս մղեցին: Ռուսաստանը, ինչպես երեւում է, գլխի ճարը տեսավ:

Բա մե՞նք...

Կամուրջը մնաց անկամար

Կմեկնի՞, թե՞ չի մեկնի ԱԺ խոսնակ Արմեն Խաչատրյանը Սիդնեյ՝ Հայաստանի մարզիկներին քաջալերելու ու ձեռքի հետ Ավստրալիա-Հայաստան կապած կամուրջը ցեմենտելու:

Ամիսներ առաջ այս հարցի դրական պատասխանը գրեթե անվիճելի էր: Սակայն այսօր... Սիդնեյի ամառային օլիմպիադան կմեկնարկի սեպտեմբերի 15-ին: Արդեն իսկ պարզ է, որ առանց Արմեն Խաչատրյանի: Խոսնակը դեռ Երեւանում է ու Սիդնեյ մեկնելու, ինչպես երեւում է, մտադրություն չունի: «Հավես չունենալու» պատճառը թերեւս հասկանալի է. երբ պաշտոնում մնալ-չմնալու հարցն են դնում-վերցնում, ոչ մի Սիդնեյ չես գնա ու նոր քննադատությունների թիրախ չես դառնա: Չնայած ազգանպաստ գործերի վրա ծախսվող գումարների չափն ու քանակը հսկողության ենթակա չեն, այնուամենայնիվ, լրագրողներն ու պատգամավորները երեւի թե նորից կփորձեն արտահայտել ծախսածը ծերերին ու տկարներին չվճարված թոշակների գումարներով: Էլ ո՞ւր մնաց Սիդնեյ գնալը...

ԶԱՐՈՒՀԻ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության 10 տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562863, AT&T (3742) 151065,
e-mail: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ. 529221
Տնօրէն
ՀՐԱՅՐ ԶՕՐԵԱՆ /հեռ. 529353
Համակարգչային ծառայություն /562941
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ
ԴԻՐՔԱՑԻԿ

Հայկական ցեղասպանության ժխտման քաղաքականությանը թուրքական կառավարությունը նոր միջոց է վերջերս ավելացրել։ Ամեն անգամ, երբ օտար դիվանագետներ կամ լրագրողներ արծարծում են այդ թեման, թուրք պաշտոնական այրերը, ինչպես մի քանի օր առաջ ՄԱԿ-ի ամբիոնից՝ նախագահ Սեզերը, նշում են, որ այդ «վիճելի» հարցը պետք է պատմաբաններին թողնել՝ ուսումնասիրելու եւ

«Օսմանյան կայսրության հիմնադրման 700-ամյակի օրերին օսմանյան արխիվներից շատ արժեքավոր փաստաթղթերի հայտնվելը թղթի վերամշակման գործարանի աղբակույտերում խոշոր սկանդալ է, բայց արխիվների ոչնչացման առաջին դեպքը չէ, ասացին մասնագետները։

...Պատմական վավերաթղթերի հանդեպ ցուցաբերված անտարբերության մի նոր օրինակ էլ հայտնաֆիլմերի տեսքով։ Արխիվների տեսչության օսմանյան բաժնի անձնակազմը հրատարակել է այդ նյութերը՝ «Բուլղարիայի օսմանյան արխիվները» խորագրի ներքո»։

«Առաջին համաշխարհային պատերազմի տարիներին Տրապիզոնի 500-ամյա արխիվները ուղարկվել են Սամսոն։ Ռուսական գրավման վերացումից հետո այդ արխիվները դարձյալ վերադարձվել են Տրապիզոն։ Դժբախտաբար, այդ շատ կա-

ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԹՈՒՐՔԵՐԸ

Օսմանյան արխիվները կամ վաճառվում են, կամ թափվում ծովը

վերջնական պատասխան տալու համար։ Եվ, անշուշտ, նրանց համար ամենահուսալի աղբյուրը օսմանյան արխիվներն են, որոնք մինչեւ վերջերս փակ են եղել բոլորի առաջ, բացի մի քանի «ընտրյալ գիտնականներից»։

Վերջին շրջանում այդ արխիվները «դասակարգելուց» եւ «կարգավորելուց» հետո, հավանաբար, թուրքերը սկսել են առանձին վավերաթղթերի օրինակներ տրամադրել աշխարհի տարբեր գրադարաններին։ Իսկ այն համառ գիտնականների առաջ, որոնք համարձակվում են տեղում քննել արխիվները, հազարումեկ խոչընդոտներ են ստեղծում եւ երբեմն նրանցից պահանջում հեռանալ երկրից՝ արխիվներից օգտվելու «օրենքը խախտելու» համար։

Նրանց հետ այս հարցում վիճելու փոխարեն գերադասում եմ ստորեւ ներկայացնել որոշ փաստեր՝ վերցված թուրքական «Ենիշաֆաք» թերթի այս տարվա հունիսի 17-ի համարից։ «Օսմանյան արխիվների փաստաթղթերն ուղարկվել են թղթի վերամշակման գործարան» վերնագրով հոդվածում սեւով սպիտակի վրա ամրագրված էր հետեւյալը։

բերվեց։ Պարզվել է, որ վերոհիշյալ գործարանի աղբակույտերում հայտնված օսմանյան արխիվների փաստաթղթերը որպես մակուլատուրա վաճառվել են։ Մասնագետները պնդում են, որ դրանք արժեքավոր նյութեր են եղել»։

«Որոշ փաստաթղթեր մակուլատուրայի գնով վաճառվել են օտար երկրներին, մի մասն էլ պարզապես թափվել ծովը։ Պատմական արխիվների ոչնչացման օրինակ է այն, որ 1931 թ. արխիվների վարչությունն արժեքավոր նյութեր է վաճառել մի ընկերության որպես մակուլատուրա։ Հետագայում այդ ընկերությունը նյութերը վաճառել է Բուլղարիային։ Սիրքեջի կայարան տեղափոխության ժամանակ որոշ փաստաթղթեր բեռնատար մեքենաներից ցած են թափվում Սուլթան Ահմեդ այգու շրջակայքում, որտեղից աղբահավաքները վերցրել եւ շպրտել են ծովը՝ Գում Գափուի տարածքում։ Ըստ մի թերթի հրապարակումների, մարդիկ լսելով կատարվածը՝ ափ են գնացել եւ հավաքել-փրկել դրանց մի մասը։ Իսկ Բուլղարիան պահպանել եւ դասակարգել է իրեն վաճառված փաստաթղթերը եւ 1980-ական թթ. վերադարձրել Թուրքիային՝ միկրո-

ռեւոր կենտրոնի արխիվները չեն պահպանվել եւ տգիտության հետեւանքով 1982-ին թափվել են ծովը։ «Արդարություն» եւ «Դեմոկրատ» կուսակցությունների արխիվների մեծ մասը, հատկապես որը վերաբերում է 1961-1980 թթ., նույնպես ուղարկվել է թղթի վերամշակման գործարան։ TBMM-ի նախկին նախագահ Հուսամեդդին Ջինդորուկը բացահայտել է Սենատի գրառումներից հազարավոր փաստաթղթերի անհետացումը»։

«1998-ին արտգործնախարարությանը պատկանող պողպատյա պահարանները վաճառվել են իրենց պարունակած արժեքավոր նյութերով հանդերձ։ Հնաոճ ապրանքների խանութների գնած այս պահարանների խիստ գաղտնի փաստաթղթերի որոշ մասը հայտնվել է տեղական շուկայում։ Ոստիկանությունն առգրավել է եւ վերադարձրել արտգործնախարարություն»։

Անտարբերության այս օրինակները կարդալուց հետո ինչպե՞ս կարող է որեւէ մեկը վստահել օսմանյան արխիվներին։

ՀԱՐՈՒԹ ՍԱՍՈՒՆՅԱՆ
«Կալիֆոռնիա կուրիեր» թերթի խմբագիր

ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

Եվրախորհրդարանը մեր խնդիրներն է ճշտում

Սեպտեմբերի 12-ին Հայաստան ժամանած Եվրախորհրդարանի պատվիրակությունը Եվրամիություն-Հայաստան խորհրդարանական համագործակցության՝ շրջանակներում հանդիպեց Ազգային ժողովի խոսնակ Արմեն Խաչատրյանին։ Հանդիպման հիմնական նպատակն էր երկկողմ համագործակցության հանձնաժողովի երկրորդ նիստից առաջ պարզել, թե ինչ խնդիրներ է Հայաստանը լուծելու եւ այդ հարցում ինչով կարող է Եվրամիությունը օժանդակել հիմնականում ՏԱՍԻՍ ծրագրի շրջանակներում։ Հանձնաժողովի նախագահ տիկին Ուրսուլա Շլայխերն ուշադրություն հրավիրեց իրավական-օրենսդրական դաշտում առկա խնդիրներին։ Ա. խոսնակը դրականորեն արտահայտվեց առավել կոնկրետ առաջարկով՝ մեր տարածաշրջանում ստեղծել կենտրոն՝ վերը նշված հարցերը կարգավորելու նպատակով։ Հյուրն անդրադարձավ նաեւ Հայաստանի էներգետիկ եւ ջրային ոլորտներին՝ շեշտը դնելով հատկապես ջրամատակարարման խնդիրներին։

Պրն Խաչատրյանը միաժամանակ անդրադարձավ Հայաստանի շրջափակմանը, նշելով, որ նման պայմաններում միայնակ տնտեսությունը ոտքի կանգնեցնելն անհնար է, եւ տարածաշրջանային տարաձայնությունները վերացնելու առումով ակնկալում է Եվրամիության աջակցությունը։ Այնուհանդերձ, որոշակի դարձավ, որ Հայաստանը չի կարող միանշանակ ընդունել միջազգային հանրության պահանջները՝ դադարեցնել Ատոմակայանի գործունեությունը, քանի որ դրա համար անհրաժեշտ հակակշիռ միջոցներն այսօր չկան, առավել եւս այլընտրանքային էներգետիկ աղբյուրների բացակայության պայմաններում։

Երեկ կայացավ նաեւ հանձնաժողովի երկրորդ նիստը, որտեղ, ինչպես նշվեց հանդիպման ընթացքում, ավելի մանրամասն քննարկվելու էին վերը նշված հիմնահարցերը։

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

Սերգեյ Կայֆաջյանը հաղթահարեց բիբլիական լեռը

Ուկրաինայի Մարիուպոլ քաղաքի բնակիչ, հայազգի լեռնագնաց Սերգեյ Կայֆաջյանը միջազգային արշավախմբի կազմում օգոստոսի 30-ին բարձրացել է Արարատ լեռը։ Արշավախմբի 100 լեռնագնացները ներկայացնում են 11 երկրներ՝ Ռուսաստան, Ուկրաինա, Ադրբեջան, Թուրքիա, Իսրայել, Շոտլանդիա, Բուլղարիա, Հարավսլավիա, Սլովենիա, Մակեդոնիա, Ռումինիա։ Այս երկրների դրոշների թվում Արարատի գագաթին բարձրացվել է նաեւ Հայաստանի Հանրապետության դրոշը, սակայն ոչ որպես ՀՀ խորհրդանիշ, այլ հայազգի Սերգեյ Կայֆաջյանի ազգային դրոշ։

Գագաթի հաղթահարումը սկսվել է շուրջ 5000 մետրից, արշավախումբը բաժանվել է չորս խմբի եւ յուրաքանչյուրը քսան րոպե տարբերությամբ սկսել է գրոհը։ Եղանակի պատճառով ոչ բոլոր լեռնագնացներին է հաջողվել հասնել Արարատ։ Արշավախմբի հրեա լեռնագնացները որոնել են «Նոյյան տապանը», սակայն սաստիկ ցուրտը մեկ տարով հետաձգել է նրանց երազանքը։ Սերգեյ Կայֆաջյանի ասելով Թուրքիայի լեռնագնացների ֆեդերացիան որոշել է նմանօրինակ արշավներ կազմակերպել ամեն տարի։

Սերգեյ Կայֆաջյանը պրոֆեսիոնալ լեռնագնաց է. ծնվել է Ախալցխայում, ավարտել Երեւանի ֆիզիկական կուլտուրայի պետական ինստիտուտը (մասնագիտությունը՝ թեթեւ աթլետիկա), արդեն յոթ տարի բնակվում է Ուկրաինայում։ Նախքան Արարատի գագաթ բարձրանալը, Կայֆաջյանը մագլցել է Արագած, Էլբրուս, Կազբեկ։

Թ. Հ.

Մամլո խոսնակը ամփոփում է Ռոբերտ Քոչարյանի Նյու Յորք եւ Ժնեւ կատարած այցի արդյունքները

Սկիզբը էջ 1

Արդյոք սա չի՞ նշանակում, որ Հայաստան-Ադրբեջան բանակցություններն իրենց սպառել են եւ նոր ուղիներ են փնտրվում երկխոսությունը շարունակելու համար։ «Ազատություն» ռադիոկայանի այս հարցին պրն Գաբրիելյանը պատասխանեց. «Երբ սկսվեցին Հայաստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ նախագահների մակարդակով հանդիպումները, հայտարարվել է, որ դա չի նշանակում, թե Քոչարյանի եւ Ալիեւի հանդիպումները պիտի փոխարինեն ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի բանակցություններին կամ պիտի բացառեն ԼՂՀ-ի ուղղակի մասնակցությունը բանակցություններին։ Համաձայնության մեջ ներգրավված ուղղակի կողմ մնում է Ղարաբաղը, ինչի վերաբերյալ մեր դիրքորոշումը չի փոխվել։ Մեկը մյուսին լրացնելու կարիք ունեն։ Մենք պնդել եւ պնդում ենք, որ ԼՂՀ-ն պիտի մասնակցի բանակցություններին, պիտի ջանանք, որ այդ պահը շուտ գա։ Նախագահներ Քոչարյանի եւ Ալիեւի հանդիպումների պոտենցիալը դեռեւս իրեն չի սպառել, ավելին, ի վերջո, կան հարցեր, որոնք պետք է նախագահների մակարդակով լուծվեն»։

Քոչարյան-Ալիեւ 11 հանդիպումներից 8-ն անց են կացվել տարբեր համաժողովների (ԱՊՀ գագաթաժողով, Դավոսի ֆորում եւ այլն) շրջանակներում, այսինքն՝ հանդիպելու ստեղծված առիթը բաց չեն թողել։ Ժնեւում երկու անգամ եւ հայ-նախիջեւանյան սահմանում մեկ անգամ կայացել է Քոչարյան-Ալիեւ հանդիպում, տպավորությունն այնպիսին է, թե երկու նախագահները հանդիպում են հանդիպելու համար։ «Ազգի» հարցին ի պատասխան խոսնակ Գաբրիելյանն ասաց. «Եթե լինի անհրաժեշտություն, եթե հարցը հասունանա, ենթադրում եմ՝ կարելի է պայմանավորվածություն ձեռք բերել եւ հանդիպել անկախ միջազգային համաժողովներից, ինչպես արդեն եղել է Ժնեւում եւ Սադարակում»։ Ի դեպ, Սադարակում երկու նախագահները պայմանավորվել էին ընդլայնել բանակցությունների ֆորմատը, ներգրավել պաշտպանության նախարարներին եւ արտաքին գերատեսչության ղեկավարներին։ «Դուք տեսնում եք մինչեւ հիմա ԼՂՀ նախագահը չի միացել բանակցություններին, որը մեր նպատակներից մեկն է։ Ինչ վերաբերում է պաշտպանության նախարարների հանդիպմանը, այո, այդպիսի պայմանավորվածություն ձեռք էր բերվել, հետեւել էին հանդիպումներ, եթե չեմ սխալվում, մեկ կամ երկու անգամ։ Հոկտեմբերի 27-ից հետո նման հանդիպումներ չեն եղել», ասաց պրն Գաբրիելյանը։

Սեպտեմբերի 25-28-ը Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը եռօրյա պաշտոնական այցով մեկնելու է Մոսկվա։ Թե ինչ պայմանագրեր կստորագրվեն Մոսկվայում, վերջնական ճշգրտում կստանան մոտ օրերս։ «Ռուսաստանը եղել եւ մնում է Հայաստանի ռազմավարական գործընկերը։ Իմ տեղեկություններով՝ հայ-ռուսական մեծ պայմանագրի վերանայում չի նախատեսվում», «Հայոց աշխարհ» թերթի հարցին պատասխանեց Վահե Գաբրիելյանը։

Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը Մոսկվայում կհանդիպի ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինին, վարչապետ Միխայիլ Կասյանովին, Պետդումայի վերին եւ ստորին պալատների խոսնակներ Եգոր Ստրոեւին ու Գենադի Սելեզնյովին, պաշտոնատար այլ անձանց։

Նոր ռազմական կցորդ Հունաստանի դեսպանատանը

Սեպտեմբերի 13-ին Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարար Սերժ Սարգսյանն ընդունեց Հայաստանում Հունաստանի Հանրապետության դեսպան Պանայոտիս Զոգրաֆոսին։ Վերջինս նախարարին ներկայացրեց Հայաստանում Հունաստանի դեսպանության նոր նշանակված ռազմական կցորդ, ռազմաօդային ուժերի փոխգնդապետ Միխայիլիս Գեորգիոս Կորրոսին։ Սերժ Սարգսյանը շնորհակալություն հայտնեց Հայաստանում Հունաստանի նախկին ռազմական կցորդ, ծովային ուժերի փոխգնդապետ Գ. Ռիգանակոսին՝ հայ-հունական ռազմական համագործակցության գործում ներդրած ջանքերի համար, միաժամանակ աշխատանքային հաջողություններ մաղթեց Հայաստանում Հունաստանի նորանշանակ ռազմական կցորդ, փոխգնդապետ Կորրոսին։

Հանդիպման ընթացքում քննարկվեցին հայ-հունական երկկողմ ռազմական համագործակցության ներկա վիճակին եւ հեռանկարներին, ինչպես նաեւ տարածաշրջանային իրադրությանն առնչվող հարցեր։

ՊՆ ԼՐԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՔԱՐՈԶՉՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

Կոնրադ Ռայզերն այցելեց Սպիտակի Սուրբ Հարություն եկեղեցի

Երեկ, սեպտեմբերի 13-ին, Սպիտակ էր այցելել եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի գլխավոր քարտուղար Կոնրադ Ռայզերը։ Սուրբ Հարություն եկեղեցու մոտ նրան դիմավորեցին Լոռու մարզպետ Հենրիկ Քոչինյանը, Գուգարաց թեմի առաջնորդ Սեպուհ եպիսկոպոս Չուլջյանը, Սպիտակի քաղաքապետ Համլետ Սարդարյանը, հոգեւոր հայրեր եւ ուրիշներ։ Կ. Ռայզերին ուղեկցում էին խորհրդի միջեկեղեցական հարաբերությունների բաժնի պատասխանատու Թենի Սիմոնյանը եւ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի միջեկեղեցական հարաբերությունների գրասենյակի վարիչ Եզնիկ եպիսկոպոս Պետրոսյանը։ Նորակառույց եկեղեցում Կ. Ռայզերի մասնակցությամբ տեղի ունեցավ համաստեղ էկումենիկ աղոթք, որին ներկա էին նաեւ հավատացյալներ Սպիտակից եւ տարածաշրջանի այլ բնակավայրերից։ Սեպուհ սրբազանը շնորհակալություն հայտնեց Կ. Ռայզերին՝ Սուրբ Հարություն եկեղեցու շինարարությունը ֆինանսավորելու եւ աղետից անմիջապես հետո եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի կողմից Սպիտակ քաղաքին ցուցաբերած աջակցության համար (տիկին Թենի Սիմոնյանը 1988 թ. երկրաշարժից հետո եղել է Սպիտակում եւ գործնական օգնություն ցուցաբերել աղետյալներին)։ Իր ելույթում Կ. Ռայզերը նշեց, որ Սպիտակի Սբ. Հարություն եկեղեցին յուրօրինակ խորհրդանիշ է համայն աշխարհի քրիստոնեական եկեղեցիների համագործակցության համար, որը հետագայում եւս կշարունակվի եւ իր պտուղները կտա հայոց հողի վրա։ Այնուհետեւ պատվարժան հյուրերը եղան նաեւ 1988 թ.

երկրաշարժի զոհերի Սպիտակի հուշահամալիրում՝ աղոթք հղելով [illegible] հիշատակին։ Նույն օրը Կ. Ռայզերը եւ նրան ուղեկցող անձինք վերադարձան Երեւան։

ՄԱՆՎԵԼ ՄԻԿՈՅԱՆ

Դատապարտվեցին «հրաման կատարողները»

Նրա՞նք էր փնտրում դատախազությունը

Վերջին մեկ տարում լրատվամիջոցների ու հասարակության ուշադրության կենտրոնում գտնվող երկու դատավարությունները՝ «Արմեն Տեր-Սահակյանի ղեկավարած բանդայի» եւ «...Վահան Հարությունյան եւ 10 այլ անձանց», կիսով թեթեւացրին չբացահայտված սպանությունների ու ձախողված մահափորձերի մեկ էջանոց անվանացանկը։ Այդուհանդերձ, ՀՀ երկաթգծի վարչության պետ Համբարձում Ղանդիլյանի ու նրան ուղեկցող երկու անձանց, Աշտարակի շրջգործկոմի նախագահ Հովհաննես Սուքիասյանի ու նրա վարորդի, Կարեն Ռաֆայելյանի ու Արթուր Հովհաննիսյանի, ՀՀ գլխավոր դատախազության քննչական վարչության պետ Վլադիմիր Գրիգորյանի, Սերժ Ջիլավյանի մահափորձերը ներկայումս էլ բացահայտված համարելը ճիշտ չի լինի։ Տարուց ավելի տեւած դատաքննության ընթացքում կատարողները պատմեցին, նկարագրեցին, թե ե՞րբ եւ ինչպե՞ս սպանեցին այդ մարդկանց։ «Ինչո՞ւ սպանեցին» հարցի պատասխանը նրանք չունեին, բավարարվեցին ասելով, որ հրաման են կատարել։

Այս սպանությունների բացահայտման իրավական մասի խիզախում ներկայացվեց, քննչական աշխատանքի հմտության եզակի դրսեւորում՝ չտալով հանդերձ ամենակարեւոր հարցի պատասխանը՝ ո՞րն էր սպանությունների դրդապատճառը։ Պատճառաբանական մասի նկարագրությունը բացակայում էր մեղադրական եզրակացությունից, տեղ չգտավ նաեւ դատավճռում։ Նախաքննության ողջ իմաստն այն էր, որ հենց այս հարցի պատասխանը տրվեր, որն էլ ուղղակի մատնացույց կաներ այն պատվիրատուներին, որոնց տարիներ ի վեր ցանկանում էր տեսնել ժողովուրդը։ Բացահայտումների այն շրջանակը, որում տեղի ունեցան դատավարությունները, իրավապահ, ինչո՞ւ չէ, նաեւ քաղաքական որոշ շրջանակի համար նորույթ չէր։ Եթե մինչեւ 94 թ. ենթադրություններ էին արվում, ապա Վլադիմիր Գրիգորյանի մահափորձից հետո գաղտնիքներ գրեթե չկային։ Վահան Հարությունյանը դատարանում հայտնեց, որ քննչական վարչության պետի մահափորձից հետո ՀՀ գլխավոր դատախազի տեղակալ Սուրեն Գյոզալյանը դիմել էր ՆԳՆ՝ բանդայի անդամներից մի քանիսի անձնական գործերը պահանջելով։ «Վանոն կարգադրել էր ոչինչ չտալ։ Ես էլ կադրերի վարչության պետին կարգադրեցի ոչ մի փաստաթուղթ չտալ, թող քաղվածքներ տա, ձգձգի։ Ս. Գյոզալյանը զանգեց ինձ եւ ասաց, որ խոչընդոտում ենք քննությանը, եւ պարտադիր պետք է տրվի փաստաթուղթը։ Համաձայնեցնելով նախարարի հետ՝ տեղեկանքը տվեցի։ Մի երկու օրից դատախազության աշխատակիցները եկան, եւ ես կադրերի բաժնի պետին հրահանգեցի բոլորը հանձնել դատախազությանը։ Մինչ այդ արդեն հետին թվով նրանց ազատելու ձեւակերպումը տվել էինք մասյանում...»։

Այդ իսկ պատճառով ներքին գործերի վարչության նախկին պետը չհամաձայնեց պետական մեղադրողի կողմից իրեն տրված «հանցագործությունը պարտակող» որակմանը եւ փոխադարձեց. «Արդյոք ձեր անվճռականությունը, անսկզբունքայնությունը չէ՞ր պարտակման պատճառը։ Ի վերջո կրակել էին քննչական վարչության պետի վրա»։

Պետական մեղադրողներից մեկ ուրիշի հարցադրմանը՝ ինչո՞ւ չէիք տեղեկացնում ծրագրվող սպանությունների մասին, եթե չէիք ուզում կատարել՝ Արմեն Տեր-Սահակյանի բանդայի անդամներից մեկը պատասխանեց. «Եթե պետք է դիմեի ինչ-որ համակարգի, պետք է իմ մահապատիժը ստորագրեի իմ ձեռքով»։ Թերեւս ճիշտ էին նրանք, քանի որ դատախազությունն անգամ միայն 98 թ. իշխանափոխությունից հետո անդրադարձավ այս հարցին, իսկ 96 թ., դատարանի հետ լուռ համաձայնության գալով, առանց քննության դատապարտել էին բանդայի երկու անդամների՝ սպանությունները կատարող Արշակ Շուխյանին ու Սուրեն Հարությունյանին։ Նրանք կալանավորվել էին Վլադիմիր Գրիգորյանի ձախողված մահափորձից հետո, որի վերաբերյալ Ա. Տեր-Սահակյանը նախաքննությանը հայտնել էր՝ Վանոյի առանձնատանը կում որոշեցինք երկուսին հանձնել։ Նրան նույնպես ձերբակալում են, սակայն մի քանի օրից ազատում կալանքից, եւ նրա նկատմամբ հարուցված քրեական գործը կարճվում է հանցակազմի բացակայության պատճառով։

Ասել, որ սպանությունների պատճառները բացահայտելն անհնարին է եղել՝ դարձյալ ճիշտ չի լինի, որովհետեւ մամուլում անգամ բազմաթիվ հրապարակումներ են եղել հավանական վարկածների մասին։ Դատարանում պարզորոշ երեւաց, որ այդ հարցի պատասխանով ավելի շահագրգիռ են ամբաստանյալները, որոնք պարբերաբար կրկնում էին. «Մեր ինչի՞ն էին պետք այդ սպանությունները», «սպանվածներին չենք ճանաչում, մենք գործիք ենք եղել, խնդրում ենք մեղմ մոտենալ, կռահում էինք, որ այդ ամենը կատարում ենք իշխանությունների համար» եւ այլն։ Որոշ ցուցմունքներ ուղղակի մատնացույց էին անում պատվիրատուներին։ «Հավաքվում էինք ՀՀՇ վարչության շենքում, 92 թ. ամռան վերջն էր, մենք ՀՀՇ-ում էինք, Արմեն Տեր-Սահակյանը բարձրացավ երկրորդ հարկ, որտեղ ղեկավարությունն էր նստում։ Ասաց, որ հրաման է ստացել, պետք է իրագործվի։ Հովհաննես Սուքիասյանի գործն էր առաջինը, գործի բաժանում արվեց, եւ անցանք բուն գործողության՝ ինչ մեքենայով պետք է արվի, ով պետք է հետախուզի եւ ով սպանի։ Հովհ. Սուքիասյանի սպանությունից հետո պարզ դարձավ ջոկատ կազմավորելու նպատակը», հայտնեց բանդայի անդամ Արշակ Շուխյանը։

Մյուս դատաքննությամբ Վահան Հարությունյանը զարգացրեց նրա միտքը. «Հովհաննես Սուքիասյանի սպանությունն անձամբ մեկ մարդու շահ լինել չէր կարող։ Ցուցմունքներից պարզ երեւում է, որ գործել է այստիպի սկզբունքով՝ եթե մեզ հետ չէ, ուրեմն թշնամի է։ Կոնկրետ ո՛չ բանդայի պարագլուխը՝ Ա. Տեր-Սահակյանը, ո՛չ հանցագործությունը կատարած անձինք անմիջական ո՛չ վտանգ, ո՛չ շահագրգռվածության հիմքեր չունեին նրանց սպանելու։ Անձամբ Վանո Սիրադեղյանը նույնպես։ Այդ դեպքում խմբակային որոշում է կայացվել, իսկ Վանոյի համաձայնությունը եղել է հանցագործության կատարման եւ անպատիժ մնալու հանգամանքը, որը նույնպես կուսակցության մի խմբի որոշում է եղել։ Նույնը կարող եմ ասել Համբարձում Ղանդիլյանի դեպքում։ Այդ գործում Սիրադեղյանի դերը եղել է անպատժելիության ապահովումը։ Որոշումը կայացնողներից այսօր մեղադրվում է միայն Վանոն, Սամվել Գեւորգյանը բացահայտ սուտ ցուցմունքներից ու վկայություններից զատ անպատիժ է մնացել։ Բռնեք Հիտլերին, Գեբելսին, Գյորինգին, հավատացնում եմ ձեզ, եթե մինչեւ վերջ բացվեն որոշում կայացնողների անունները՝ ինքներդ կհամոզվեք, որ այդ ցուցակում Վանոն պարզապես հրեշտակ է»։

Դատաքննությունների սկսվելուց առաջ տրված մամուլի ասուլիսում նախկին գլխավոր դատախազ Աղվան Հովսեփյանը պատասխանելով լրագրողների հարցերին՝ չէր ժխտել, որ նախաքննության նյութերում Վանո Սիրադեղյանին վերագրվող ծանր հանցագործություններին Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի իրազեկությունը վկայող տվյալներն առկա են։ Սակայն, դատարանում ոչ միայն չանդրադարձան այդ «տվյալներին», այլեւ, Վ. Հարությունյանի տպավորությամբ, ոչ բոլորն էին շահագրգիռ գործի ճշմարիտ բացահայտումով։ «Նախկին իշխանությունների մեջ ինչքան կեղտոտ բան կար՝ Վանոյի մեջ են լցրել», ասաց նա։

Իրավաբանների որոշ շրջանակի կարծիքով, Վանոն իբրեւ ֆիգուր էր ընտրված, որը պետք է պատասխան տար իր շրջապատի համար։ Վ. Սիրադեղյանն, ինչ խոսք, չէր պատրաստվում այդ դերն ստանձնել, եւ նրա փախուստից հետո դատախազությունը որոշեց որոշակի շեղում մտցնել նախաքննության նյութերում։ Սերժ Ջիլավյանի մահափորձը ձախողելու պատճառով Արթուր Հովհաննիսյանին եւ Կարեն Ռաֆայելյանին գնդակահարելու հարցում Վահան Հարությունյանից ավելի մեղադրեցին ՆԶՎ նախկին պետ Արծրուն Մարգարյանին։ Սակայն, դրանով հանդերձ, Ա. Մարգարյանը նույնպես մնում է «հրաման կատարող», ոչ թե պատվիրատու կամ կազմակերպիչ, եւ ոչինչ չի ավելացնում եղած նյութերին։

Երկու դատական գործերով վերաքննիչ բողոքներ են ներկայացված՝ դժգոհելով հիմնականում պատժաչափերից։ Նրանց պաշտպանների արդարացումն առաջին հերթին այն է, որ դատապարտյալները հրաման կատարողներ են եղել եւ նրանք չեն, որ առավելագույն պատիժ պետք է կրեն։ Մի քանիսն ընդհանրապես իրենց պաշտպանյալների մեղադրանքն ապացուցված չեն համարում եւ առհասարակ գտնում են, որ արարքների քրեաիրավական որակումը բացահայտված չէ։ Սակայն չգիտես՝ ի՞նչ ակնկալիքներով այդ ամենակարեւոր հարցադրումը չարեցին դատաքննության ընթացքում։ Մեծ աղմուկով սկսված դատաքննությունները վերջավորությանը հավասարեցվեցին պարզունակ մի հանցանքի քննության, որտեղ ընդամենը կատարողի պատժաչափը պետք է որոշվեր։

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Մենք պատժենք՝ դուք դիմեք դատարան

Ո՞ւմ հնարքն է ԱԺ-ում ԶԼՄ-ների աշխատանքների կազմակերպման նոր կարգը

«Ամեն ավել յուրովի է ավլում», հուշում է ռուսական ասացվածքը։ Եթե խոսքը որեւէ հիմնարկի աշխատանքի մասին է, ապա պետք է ենթադրել, որ «յուրովին» բարելավելու իմաստով է։ Սակայն ծանոթանալով «ԱԺ-ում ԶԼՄ-ների ներկայացուցիչների աշխատանքի կազմակերպման կարգի» հիմնական «դրույթներին», համոզվեցինք, որ ԱԺ-ում որոշել են ոչ թե յուրովի, այլ հնովի ավլել։ Այնպես, ինչպես ավլում էր խորհրդային ժամանակների չինովնիկական բանակը՝ արգելելով ամեն ինչ, ամեն ինչ գլխիվայր դնելով ու ներկայացնելով քանդարար ձեռնարկումները որպես սոցիալիստական բարքերի մարմնավորում։

Իսկ որ «կարգի» հեղինակ, ԱԺ հասարակության հետ կապերի վարչության պետ Սեւակ Մանուկյանն ի պաշտոնե ավելի շատ չինովնիկ է, քան լրագրող, կասկած չկա, այլապես կարգը մշակելիս պրն Մանուկյանն այդ չափի խոչընդոտներ չէր նախատեսի՝ ԶԼՄ-ների մուտքն ԱԺ սահմանափակելու համար։

Ըստ Սեւակ Մանուկյանի, կարգը վերջնական չէ։ Երեւի թե այդ պատճառով է նորույթը ներկայացվել լրագրողներին հավասարմագրման ժամկետի ավարտից հետո։ Այնուհանդերձ, հանդիպման ընթացքում պարզվեց, որ ԱԺ հասարակության հետ կապերի վարչությունն արդեն իսկ կիրառում է։ Բացառությամբ պետական, կուսակցական, գերատեսչական մամուլի, 2500-ից պակաս տպաքանակ ունեցող թերթերի խմբագրակազմերը, ըստ կարգի, զրկվում են ԱԺ-ում իրենց ներկայացուցիչներին հավասարմագրելու իրավունքից, այսինքն՝ լրատվություն անմիջականորեն ստանալու ու սփռելու հնարավորությունից։

Չեն մտնի ԱԺ նիստերի դահլիճ եւ օտարերկրյա մամուլի արտահաստիքային թղթակիցները, չնայած հաստիքային ներկայացուցիչներ գրեթե ոչ մի մամուլի ձեւ Հայաստանում չի պահում։ Մեր փոքր ու տնտեսապես թերզարգացած երկիրն արտասահմանի առաջատար ԶԼՄ-ների ուշադրության կենտրոնում չէ, բայց դա չի նշանակում, որ անգամ սահմանափակ հետաքրքրությունը չպետք է բավարարվի։

Կզրկվեն ԱԺ նիստերի անմիջական լուսաբանման հնարավորությունից նաեւ տեղական այն ԶԼՄ-ները, որոնց հավասարմագրված լրագրողները, հետեւելով պատգամավորների օրինակին, նիստերի ընթացքում հաճախակի ներս ու դուրս կանեն, իրար հետ կփսփսան, կամ ակամա ռետինով կարծագանքեն ելույթ ունեցող պատգամավորներին եւ այլն։ Այդ ամենը կդիտվի որպես «դիսցիպլինայի» խախտում ու պրն Մանուկյանի պատժին կարժանանա։

Կզրկվեն հավասարմագրումից նրանք, ովքեր կկորցնեն հավասարմագիրը, պարբերաբար կտարածեն կեղծ ու զրպարտիչ բնույթի, պատգամավորների անձը վիրավորող տեղեկություններ։ Լրագրողի ու լրատվամիջոցի մեղավորությունը որոշողը պրն Մանուկյանն է, որոշումներն ու պատիժները, ըստ կարգի, կարելի է բողոքարկել միայն ու միայն դատական կարգով։

Սարս[illegible]ի առնելով պատճեններից ու պաշտոններից, այնուհանդերձ ուժ գտնենք պրն Մանուկյանին հղելու հետեւյալ հարցերը. «Ո՞ր օրենքով, ո՞ր պատգամավորների իմացությամբ ու նախաձեռնությամբ է աշխարհ բերվել կարգ-զսպաշապիկը։ Այն էլ 2000 թ. սեպտեմբերին, մի ժամանակ, երբ Հայաստանն ազատական ժողովրդավար նկրտումները փաստել է ոչ միայն անկախության հռչակագրով ու սահմանադրությամբ, այլ նաեւ Եվրախորհրդին անդամակցելու վճռականությամբ։

Պրոֆեսիոնալ գործունեությունն իրականացնելիս մենք՝ լրագրողներս, ղեկավարվում ենք միայն ՀՀ օրենսդրությամբ, որը ոչ մի արգելք չի նախատեսում տեղեկատվություն ստանալուն ու սփռելուն (ցանկացած լրատվամիջոցներով ու անկախ պետական սահմաններից), որը սահմանադրորեն պաշտպանում է խոսքի ազատությունն ու պարտադրում առաջնորդվել միմիայն «Մամուլի ու զանգվածային լրատվամիջոցների մասին» օրենքի ու խմբագրության կանոնադրության պահանջներով։ Համաձայն նույն օրենքի, մենք պարտավոր ենք հրապարակել ճիշտ տեղեկություններ ու հարգել քաղաքացիների արժանապատվությունը։ Հակառակ դեպքում պատասխանատվության ենք ենթարկվում ոչ թե ԱԺ-ի կամ որեւէ գերատեսչության, այլ դատական ատյանի կողմից, եթե տուժողի բողոքի խնդրությունը դատարանը հիմնավոր ճանաչի։

Ո՞ւր մնաց «Մենք պատժենք՝ դուք դատարանով բողոքարկեք» կարգախոսը, եւ ո՞ր օրենքի համաձայն է կարգը կանոնակարգում լրատվամիջոցների տպաքանակը, եթե, ըստ «Մամուլի ու զանգվածային լրատվամիջոցների մասին» օրենքի, չեն համարվում լրատվամիջոց եւ չեն կանոնակարգվում սույն օրենքով միայն այն պարբերականները, որոնց տպաքանակը չի գերազանցում 99 հատից։ Օրենքի ոտնահարման արդյունքում ցանկացած պարբերական մամուլի ներկայացուցիչ կարող է զրկվել հավասարմագրից, քանզի հավասարմագրման գործընթացը ծավալվում է օգոստոսին՝ ամռան այն ամսին, երբ թերթերի տպաքանակը խիստ նվազում է սպառման նվազման պատճառով, ոմանք էլ գերադասում են արձակուրդ հայտարարել։ Բացի այդ, օրաթերթի տպաքանակներն ինքնըստինքյան նվազագույն են։ Ըստ հայտարարվածի, «Երկրապահի» տպաքանակը 1500 է, «Ժամանակինը» նույնպես, «Նովոյե վրեմյա» ու «Հայաստան» թերթերինը, ըստ որոշ տվյալների, 2000, իսկ «Հայկական ժամանակը» տպվում է 2500 տպաքանակով՝ վտանգելով հավասարմագրման ապագան։

ԱԺ վարչության կողմից «տեր Թոդիկի» դերը ստանձնելն առավել եւս անհասկանալի է, քանզի ԱԺ նիստերը լուսաբանող լրագրողների համար որեւէ պայման չի ստեղծված այստեղ աշխատելու համար։ Եվ 5, եւ 10 անգամ լրագրողը կարող է ներս ու դուրս անել, եթե դա է պահանջում նյութի հրատապությունը, լուսաբանման բնույթն ու մրցակցության անհրաժեշտությունը։

Հանգամանքները շատ են։ Ամենակարեւորն էլ այն է, որ լրագրողը պատգամավոր չէ։ ԱԺ-ում նա իր գործն է կատարում ելնելով սեփական հարմարությունից ու խմբագրության պահանջից։ ԶԼՄ-ների աշխատանքի առանձնահատկությունները ժողովրդի ընտրյալներն ու խորհրդարանի աշխատակազմը պարտավոր են հարգել։ Հարգելով նաեւ աջակցել՝ հիմնվելով օրենքների վրա։ Եթե մերժումներն ու պատիժներն օրենքով հիմնավորված չեն, ուրեմն գործ ունենք բյուրոկրատ չինովնիկների երեւակայությամբ ծնված կամայականությունների հետ, ինչը ԱԺ խումբ-խմբակցություններն ու գիտության, կրթության, մշակույթի հարցերով մշտական հանձնաժողովը պարտավոր են կանխել։ Այլապես ստեղծվում է տպավորություն, թե պատգամավորական կազմը խույս է տալիս մամուլից՝ հեռացնելով հասարակությունից սեփական թույլ աշխատանքը։ Այլապես ստեղծվում է տպավորություն, թե առավել եւս խուսափում է մամուլից ԱԺ խոսնակ Արմեն Խաչատրյանը, որին մամուլը բնավ լուսապսակով չի ներկայացնում ու որի անմիջական ենթակայության տակ է գտնվում «կարգի» հեղինակ Սեւակ Մանուկյանը։

Համաձայնենք՝ ժողովրդավարության պահանջների, սահմանադրության, օրենքների ոտնահարումն ու Հայաստանի պատվազրկումը միջազգային հանրության առջեւ քանի հասույց են ԱԺ խոսնակի ու նրա ենթակաների պաշտոն վայելելու մեծ ցանկության դիմաց։

«ԱԶԳ»

ԱԶԳ **միջազգային**

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՐՑ

Ադրբեջանը դեռեւս պատրաստ չէ փոխզիջումների

Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը ՄԱԿ-ի Հազարամյակի գագաթաժողովում նշեց. «Հարավային Կովկասում գլխավոր ապակայունացնող գործոն դարձավ Ադրբեջանի նկատմամբ Հայաստանի ագրեսիան, որը միլիոնավոր մարդկանց անասելի աղետներ բերեց: ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի ընդունած չորս բանաձեւերը 1993 թվականից մնացել են թղթի վրա, հայկական զինված ուժերը շարունակում են վերահսկել Ադրբեջանից գրաված տարածքները: 1992 թ. հայ-ադրբեջանական հակամարտության խաղաղ կարգավորմամբ զբաղվում է ԵԱՀԿ-ն, որի 8-ամյա գործունեությունը որեւէ արդյունք չի տվել: Ադրբեջանի եւ Հայաստանի նախագահները շարունակում են երկկողմ բանակցությունները, բայց դրանք դեռեւս արդյունքներ չեն տվել»:

Դիտորդների կարծիքով, Հեյդար Ալիեւի ելույթը նախընտրական բնույթ էր կրում: Արդեն նոյեմբերի 5-ին Ադրբեջանում տեղի կունենան Միլլի մեջլիսի ընտրություններ, եւ ՄԱԿ-ի ամբիոնից Ալիեւի ելույթը քարոզչություն էր՝ ցույց տալու, թե ինքը Ղարաբաղի հարցում որեւէ զիջում չի անի: Անշուշտ, Ալիեւի ելույթը նաեւ քարոզչական միտումներ ուներ: Սակայն կարո՞ղ ենք վերջին 7-8 տարիներին գոնե մեկ դեպք հիշել, երբ համաշխարհային տարբեր ֆորումներում Ալիեւը կամ Ադրբեջանի այլ բարձրաստիճան պաշտոնյա, անկախ նրանից, թե ինչ թեմա է քննարկվում, չանդրադառնա «հայերի ագրեսիային, 20 տոկոս տարածքների օկուպացմանը, ադրբեջանցի 1 մլն փախստականներին»: Չենք կարող հիշել: Սա պաշտոնական Բաքվի որդեգրած քաղաքականությունն է, որն, անկասկած, քարոզչական առումով Ադրբեջանին որոշ հաջողություններ տվել է:

Հեյդար Ալիեւը Ռոբերտ Քոչարյանի հետ հանդիպումից հետո մի քանի անգամ նշել է, թե ԼՂ խնդիրը պետք է լուծել փոխզիջումներով: Մինչդեռ վերջին 10 տարիների իրադարձություններին հետեւելով կարող ենք փաստել, որ պաշտոնական Բաքուն դեռեւս պատրաստ չէ փոխզիջումների: Ընդհակառակը, 90-ական թթ. սկզբներից Ադրբեջանը միշտ փորձել է Ղարաբաղի հարցը լուծել զենքով, մի քանի անգամ ռեվերանսներ կատարել Ռուսաստան, Իրան, Թուրքիա, ՆԱՏՕ, ԱՄՆ, կրկին Ռուսաստան:

1988-90 թթ. Ադրբեջանը փորձում էր հարցը լուծել զենքով, հայաթափ անել Ղարաբաղը: Ռուսական զենքի օգնությամբ ադրբեջանցիները որոշ հաջողությունների հասան, սակայն վերջին հաշվով ոչ միայն չկարողացան գրավել Ղարաբաղը, այլեւ կորցրին 7 շրջան: Երբ միջնորդի դեր ստանձնեց Իրանը, չգիտես ինչու Բաքուն հույս ուներ, թե Թեհրանն ադրբեջանամետ կեցվածք կընդունի: Հավանաբար հաշվի էր առնվում ադրբեջանցիների եւ պարսիկների մահմեդական-շիա լինելու պարագան: Հենց այս պատճառով Բաքուն ղարաբաղյան հակամարտությանը փորձեց տալ կրոնական երանգ, սակայն անհաջող: Աբուլֆազ Էլչիբեյի իշխանության գալով Ադրբեջանում հակաիրանական տրամադրությունները բացահայտ դրսեւորում ստացան, հասարակության լայն շրջանակներում սկսեցին իշխել թուրքամետ տրամադրություններ: Մինչ Թուրքիան սին խոստումներ էր տալիս, հայկական ուժերը լիովին ազատագրեցին Ղարաբաղն ու յոթ շրջաններ: Բաքուն սկսեց կառչել 1992-93 թթ. ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի ընդունած 4 բանաձեւերին, իսկ երբ Ռուսաստանի միջնորդությամբ 1994 թ. մայիսին զինադադար հաստատվեց, Ադրբեջանն ամեն կերպ ջանում էր խնդրի վերջնական լուծումը կապել ԵԱՀԿ-ի հետ, բանակցային գործընթացից հնարավորինս հեռու պահել Մոսկվային: Ռուսաստանի նախագահի հատուկ հանձնարարությունների գծով դեսպան Վլադիմիր Կազիմիրովն ամեն ինչ անում էր, որպեսզի վարկաբեկի ԵԱՀԿ-ն որպես անօգուտ եւ չգործող մի ամորֆ կազմակերպություն, որը երբեւիցե ընդունակ չէ հակամարտություններ կարգավորել:

1994 թ. Ադրբեջանում «հայտնաբերեցին» նավթի հսկայական պաշարներ: Կասպից ավազանը սկսեցին համեմատել Պարսից ծոցի եւ ռուսական Սիբիրի հետ: Միջազգային նավթային կազմակերպությունները շտապեցին հաստատվել Ադրբեջանում: Պաշտոնական Բաքուն ԼՂ հարցի լուծումը սկսեց կապել միայն եւ միայն նավթի գործոնի հետ: Սակայն ինչպիսի փութաջանությամբ նավթային կազմակերպությունները ժամանել էին Ադրբեջան, նույն փութաջանությամբ հեռացան միլիոնավոր դոլարներ վատնելով: Նավթային «բումի» տարիներին անիմաստ էր Ադրբեջանին հորդորել հայկական կողմի հետ նստել բանակցությունների սեղանի շուրջ, առավել եւս փոխզիջումներ անել: 1996 թ. Ռուսաստանի արտգործնախարար Պրիմակովը ժամանեց Բաքու եւ հայտարարեց, թե եկել է ժամանակը, որ Ադրբեջանը Լեռնային Ղարաբաղի հետ անմիջական բանակցություններ սկսի: Պրիմակովի առաջարկությունը Բաքուն հումորով ընդունեց:

1996-97 թթ. Ադրբեջանը հայտարարում էր, թե ԼՂ հարցի լուծման բանալին գտնվում է ԵԱՀԿ-ում: 1995 թ. խորհրդարանական, ապա 1996 թ. նախագահական ընտրությունները համարվել էին անարդար, Հայաստանն ինչ-որ տեղ սկսել էր դասվել ոչ ժողովրդավարական երկրների շարքին, ապա Լիսաբոնում պաշտոնական Երեւանը դիվանագիտական պարտություն էր կրել, ԵԱՀԿ-ում Ռուսաստանի դիրքերը խարխլվել էին: Ադրբեջանը հայտնվել էր շահեկան դիրքերում:

1997 թ. ԵԱՀԿ Կոպենհագենի գագաթաժողովում Հայաստանը որոշակիորեն ետ բերեց կորցրածը, իսկ մի քանի ամիս անց կատարված իշխանափոխությունից հետո ԼՂ հակամարտությունը թեւակոխեց նոր փուլ: Ադրբեջանն այլեւս անիմաստ էր համարում խնդրի լուծումը փնտրել ԵԱՀԿ-ում, մերժեց Մինսկի խմբի համանախագահների վերջին առաջարկությունը, որը պայմանականորեն անվանվում էր «Ընդհանուր պետություն» բանաձեւով: Բաքուն սկսեց նոր դաշնակիցներ փնտրել ի դեմս ՆԱՏՕ-ի, ԱՄՆ-ի կամ Թուրքիայի: Նախագահ Ալիեւի արտաքին հարաբերությունների գծով խորհրդական Վաֆա Գուլուզադեն առաջարկեց ՆԱՏՕ-ի, ԱՄՆ-ի կամ Թուրքիայի (առավել նախընտրելին էր համարվում) ռազմակայաններ տեղակայել Ապշերոնում: Առաջարկությունները անպատասխան մնացին: Ապա հետեւեց Գուլուզադեի նոր առաջարկությունը. արդեն նախկին խորհրդականը Լեռնային Ղարաբաղի խնդրի միակ լուծում համարեց Ադրբեջանի եւ Թուրքիայի միավորումը՝ «քանի որ Ղարաբաղը Ադրբեջանի անբաժանելի մասն է, Ադրբեջանի՝ Թուրքիայի հետ միավորումով կլուծվի հօգուտ ադրբեջանցիների»: Իր պոստուլատին կշիռ եւ լրջություն տալու ակնկալիքով Գուլուզադեն հայտարարեց, թե «ադրբեջանցի ազգ գոյություն չունի, մենք թուրք ենք, խոսում ենք թուրքերենին մոտ բարբառով, ամբողջ աշխարհը, այդ թվում հայերը, մեզ թուրք են ասում»: Այն, ինչ Ալիեւի գլխում է, Գուլուզադեի լեզվի ծայրին է: Գուլուզադեի առաջարկությունը լուրջ չընդունվեց, իսկ թուրքական որոշ թերթեր համարեցին ցնդաբանություն:

Ամենահետաքրքրականն Ադրբեջանի վերջին ռեվերանսն էր: Նախկին մի քանի տարիներին Ռուսաստանին Հարավային Կովկասում ապակայունության գործոն համարող Ադրբեջանը նախագահ Ալիեւի շուրթերով հայտարարեց. «Լեռնային Ղարաբաղի հարցի լուծման բանալին ոչ Վաշինգտոնում է, ոչ Փարիզում, այլ Մոսկվայում»: Եթե նախկինում պաշտոնական Բաքուն Մոսկվային մեղադրում էր աչառության մեջ՝ «Հայաստանին 1 մլրդ դոլար արժողությամբ անօրինական զենք է տվել, Հայաստանում ունի ռազմակայաններ, շարունակում է հայերին զինել Ս-300 համալիրով եւ ՄիԳ-29 կործանիչներով», ապա վերջերս սկսել է սիրաբանել նույն Մոսկվայի հետ: Նպատակը մեկն է. ԼՂ հարցում ստանալ Ռուսաստանի աջակցությունը:

Ակնհայտորեն Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության խաղաղ կարգավորման հարցում Ադրբեջանը դեռեւս պատրաստ չէ փոխզիջումների: Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահների փակ հանդիպումներից հետո, մի քանի անգամ Հեյդար Ալիեւը հայտարարել է, որ հարցը պետք է լուծվի խաղաղ ճանապարհով եւ փոխզիջումներով: Սակայն Ալիեւի հավաստիացումները բավարար չեն: Ո՞վ կարող է երաշխիքներ տալ, որ ԼՂ խնդրի լուծման բանալին գտնելուց հետո խաղաղություն կլինի: Աշխարհում ինչքա՞ն օրինակներ կան, երբ հաստատվել է խաղաղություն, բայց մի քանի տարի անց կողմերի միջեւ պատերազմը վերսկսվել է առավել ուժգնորեն: Այսօր Ադրբեջանում հասարակական կարծիքը բոլորովին էլ խաղաղանպաստ չէ: Ադրբեջանցու պատկերացումներում հայն ագրեսոր է, մարդասպան: Եթե Ադրբեջանը զգա, հավատա ուժերին, թե կարող է զենքի ուժով գրավել Ղարաբաղը, չի հապաղի: Ու քանի դեռ Ադրբեջանը չի համաձայնում ուղիղ բանակցություններ սկսել Լեռնային Ղարաբաղի հետ, հակամարտությունը խաղաղ ճանապարհով եւ փոխզիջումներով լուծելու մասին հավաստիացումները լոկ դատարկ խոստումներ են:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ՄՈՍԿՎԱ

Լեւոն Չախմախչյանը ընտրվեց Ռուսաստանի ԱԻԿ կուսակցության առաջնորդ

«ТВ-6 Մեդիա» գործակալության եւ «ТВ-6 Ալիք» տեղեկատվական կենտրոնի գործադիր տնօրեն, հայազգի մոսկվաբնակ Լեւոն Չախմախչյանն ընտրվել է Ռուսաստանի «Աշխատավորների ինքնակառավարում կուսակցության» առաջնորդ: Սա անկախ Ռուսաստանի վերջին տասնամյակում առաջին դեպքն է, երբ հայազգի քաղաքական գործիչը գլխավորում է ռուսական կուսակցություն: «Աշխատավորների ինքնակառավարում» կուսակցության նախկին ղեկավար, աշխարհահռչակ ակնաբույժ, ակադեմիկոս Սվյատոսլավ Ֆյոդորովի ողբերգական մահից հետո (զոհ դարձավ օդային աղետի) կազմակերպությունը շուրջ կես տարի ղեկավարում էր Լեւոն Չախմախչյանը՝ ակադեմիկոսի մտերիմներից մեկը, որը դեռ 1996 թ. նախագահական ընտրություններում գլխավորում էր Ֆյոդորովի նախընտրական շտաբը: Հիշեցնենք, նախագահության թեկնածու Ֆյոդորովը 10 թեկնածուների պայքարում հավաքեց քվեների 1,3 տոկոսը՝ իրենից առաջ թողնելով երկրորդ փուլում նախագահ ընտրված Ելցինին, կոմունիստ Զյուգանովին, գեներալ Լեբեդին, «Յաբլոչնիկ» Յավլինսկուն եւ լիբերալ-դեմոկրատ Ժիրինովսկուն:

Նախատեսվում է 2000 թ. նոյեմբերին հրավիրել ԱԻԿ-ի 5-րդ համագումարը, որի ընթացքում ԱԻԿ-ն, ի հիշատակ իր հիմնադրի եւ առաջնորդի, կվերանվանվի «Սվյատոսլավ Ֆյոդորով» կուսակցություն:

Ա. Հ.

Ռուսաստանի նախագահը հաստատել է տեղեկատվական անվտանգության դոկտրինան

ՄՈՍԿՎԱ, 13 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՄՆԱՐՔ: Ռուսաստանի նախագահ Վ. Պուտինը հաստատել է երկրի տեղեկատվական անվտանգության դոկտրինան: Այդ մասին լրագրողներին հաղորդել է Անվտանգության խորհրդի աշխատակազմի տեղեկատվական անվտանգության վարչության պետ Անատոլի Ստրելցովը:

Նրա խոսքերով, փաստաթղթում «ձեւակերպվել են տեղեկատվական ոլորտում Ռուսաստանի ազգային շահերը, ներկայացված են այդ շահերի առնչությամբ առկա հիմնական սպառնալիքները»: «Ձեւակերպվել են նաեւ տեղեկատվական անվտանգության առնչությամբ առկա սպառնալիքներին հակազդելու ընդհանուր մեթոդները եւ այլն», ինչպես նշել է Ա. Ստրելցովը, դոկտրինայում «ձեւակերպվել են տեղեկատվության անվտանգության ապահովման ոլորտում առաջնահերթ միջոցառումները»: Դոկտրինայի տեքստում առանձնացվել են մի շարք դրույթներ, որոնք, մասնավորապես, ենթադրում են ՌԴ քաղաքացիների ազատության եւ սահմանադրական իրավունքների իրագործում, պետության քաղաքականության տեղեկատվական ապահովում, համաշխարհային տեղեկատվական տարածություն Ռուսաստանի ինտեգրացում, ինչպես նաեւ անթույլատրելի, մուտքից տեղեկատվական պաշարների պաշտպանություն:

Աշխարհում 1,2 մլրդ մարդ ապրում է ծայրահեղ աղքատության մեջ

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 13 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՄՆԱՐՔ: Համաշխարհային բանկը հրապարակել է աշխարհում չքավորության խնդրին նվիրված զեկույցը: Բանկի փորձագետների տվյալներով, այսօրվա դրությամբ երկրագնդի բնակչության գրեթե կեսը՝ 2,8 մլրդ մարդ, ապրում է օրական 2 ամերիկյան դոլարից պակաս գումարով: Նրանցից 1,2 մլրդ-ն ապրում է ծայրահեղ աղքատության պայմաններում՝ օրական 1 դոլարից պակաս գումարով:

Եկամտի բարձր մակարդակ ունեցող երկրներում 100 երեխայից մեկը չի ապրում մինչեւ 5 տարեկանը, մինչդեռ ամենաաղքատ երկրներում այդ ցուցանիշը հինգ անգամ բարձր է: Բարենպաստ կենսամակարդակ ունեցող երկրներում մինչեւ 5 տարեկան երեխաների գրեթե 5 տոկոսը տառապում է թերսնումից, ավելի նվազ բարենպաստ երկրներում երեխաների 50 տոկոսը բավականաչափ սնունդ չի ստանում:

ՀԲ զեկույցում նշվում է նաեւ աշխարհում եկամուտների բաշխման անհամաչափությունը: 20 առավել հարուստ երկրների միջին եկամուտները 37 անգամ գերազանցում են 10 աղքատ երկրների միջին եկամուտները, եւ վերջին 40 տարվա ընթացքում այդ տարբերությունը կրկնապատկվել է:

Օրական 1 դոլարից նվազ գումարով ապրող բնակչություն ունեցող երկրների ցուցակը գլխավորում են Հարավային Ասիայի երկրները, որտեղ բնակվում է աշխարհի ամենաչքավոր բնակչության 43,5 տոկոսը: Այնուհետեւ գալիս են Սահարայից դեպի հարավ ընկած աֆրիկյան երկրները (24,3 տոկոս), Արեւելյան Ասիայի եւ խաղաղօվկիանոսյան տարածաշրջանի երկրները (23,2 տոկոս): Ցուցակը եզրափակում են Լատինական Ամերիկայի եւ Կարիբյան ավազանի պետությունները (6,5 տոկոս), Եվրոպան ու Միջին Ասիան (2,0 տոկոս), Մերձավոր Արեւելքը եւ Հյուսիսային Աֆրիկան (0,5 տոկոս):

Գերմանիան չի ձգում հնդիկ ծրագրավորողներին

Գերմանիայի իշխանությունները շփոթահար են. գերմանական «դրախտը» այնքան էլ չի հրապուրում հնդիկ ծրագրավորողներին եւ համակարգչային մյուս մասնագետներին: Ընթացիկ տարվա փետրվարին Գերմանիան 20 հազար «կանաչ քարտ» էր խոստացել օտարերկրացի, գլխավորապես հնդիկ, մասնագետներին: Մայիսի կեսերին հնդիկ դիմորդների թիվը հազիվ հասել էր հարյուրի: Գերմանացի աչքերին դուր չէին եկել օտարների ներգրավման փորձերը, որոնք կարող էին «խլել» գերմանացիների աշխատատեղերը: Բեռլինում եւ այլուր մամուլը բանավեճ էր ծավալել օտարերկրացի մասնագետների նպատակահարմարության շուրջ: Հնդկաստանի մամուլն արձագանքել էր՝ բանավեճը համարելով ռասիստական:

Բայց հնդիկ ծրագրավորողների անտարբերության պատճառը միայն դա չէ: Նրանք անբավարար են համարում գերմանացիների առաջարկած աշխատավարձերը: Բացի դրանից, հնդիկները նախընտրում են մեկնել ԱՄՆ կամ Մեծ Բրիտանիա, քանի որ տիրապետում են անգլերենին (որը Հնդկաստանի պետական լեզուն է): Գերմանիան նրանց չի հրապուրում նաեւ այն պատճառով, որ նախնական տարբերակով ընտանիք մեկնելու իրավունք չէր տրված: Հիմա այդ սահմանափակումները վերացված են, եւ կողակիցներին տրված է աշխատելու իրավունք:

Չնայած այս զիջումներին, հնդիկ դիմորդների թիվն այնքան էլ չի ավելացել: Օգոստոսի 6-ին առաջին «կանաչ քարտերը» հանձնվեցին Լայպցիգ ժամանած երկու հնդիկ ծրագրավորողների: Բայց հենց նույն օրը հինգ երիտասարդ գերմանացիներ դաժանորեն ծեծեցին մի հնդիկ ներգաղթյալի: Դրանից մի քանի շաբաթ առաջ Գերմանիայի քաղաքներից մեկում կատաղած շուն էին բաց թողել կարճ ժամանակով այնտեղ այցելած մի հնդիկ գիտաշխատողի վրա: Այս երկու միջադեպերի մասին տեղեկացրած «Ինդիան էքսպրես» թերթը օրերս, ասես ի միջի այլոց, հաղորդեց, որ Ֆրանսիան եւ Ճապոնիան եւս շուտով հավաքագրելու են հնդիկ ծրագրավորողների:

Ռ.

ԱԶԳ

Մշակույթ

Թույլ կետը

Մարդու բնությունը Ռ. Բէնի արձակում

Ժամանակակից գրականության իմացությունը անհրաժեշտ է մեր ընթերցողին նախ եւ առաջ իբրեւ հոգեւոր հենարան։ Քանզի նա՝ ընթերցողն անցավ եւ դեռ անցնում է մեծ փորձության միջով։ Շոուների, լոտոների, սերիալների ժամանակը տվեց ոչինչ՝ եւ հիմա ոգու սովն է սկսվել՝ այն, ինչ կանխատեսում էր բանաստեղծը։ Միակ ելքն, ուրեմն, որ մնում է մեզ՝ փարվել մայրենի գրականությանը, կրկին փարվել գրքին։ Եվ հատկապես ուշադրություն պետք է դարձնել արդի գրականությանը՝ միակ հայելին, որն արտացոլում է մեր կյանքի կենդանի բրիծները։

Ռուբեն Յովհաննիսյանը (գրական անունը՝ Ռ. Բէն) երկար տարիների վաստակ ունի մեր արձակում։ Ամենից խստաճաշակ քննադատն անգամ Ռ. Բէնի գրականությունը կդասի մեր արձակի առաջնակարգ երեւույթների շարքում։ Ահա նոր գրական ոճ մեր արձակ ժանրում, որ, անշուշտ, արդյունավետ կլինի նաեւ 21-րդ դարի մեր գրականության ասպարեզում։

Ահա հայկական պատմվածքի վարպետության նոր որակ, որ լիարժեքորեն հարաբերելի է ժամանակակից եվրոպական արձակի լավագույն նմուշների հետ։ Եվ, վերջապես, ահա մի հեղինակ, որ հավասարը չունի իրեն իր հանդեպ ցուցաբերած խստապահանջության հարցում՝ իր բազմաթիվ գրվածքներից հրապարակի վրա է ընդամենը մեկ, բայց ընտիր հատոր «Առէք... կերէք եւ այլ գրվածքներ»։

Արձակի այս ոճով կհրապուրվի մեր այն ընթերցողը, որը սիրում է մտորել աշխարհի եւ մարդու մասին։ Կյանքն ի՞նչ է, եւ ո՞վ է մարդը։ Ի՞նչ բնազդների վրա է խարսխված մարդու բնությունը։ Ժողովածուի համանուն պատմվածքում, խուսափելով ուղղակի բնութագրումներից, որ թույլ գրականության առաջին հայտանիշն է, գրողը բացում է խորհրդանիշների մի աշխարհ, որն առաջնորդում է մեզ դեպի մեր փնտրած հարցի պատասխանը։

Գրողն ասում է՝ կյանքում միշտ խոցվում է խոցելին, բուլանում է թույլը։ Եվ քանի որ բնության մեջ ոչ մի արարած չի ապրում մեկուսի կյանքով, այլ միշտ ձգտում է որեւէ հարաբերության, ահա մարդու բնությունն էլ պիտի փնտրենք մարդկանց հարաբերության մեջ։ Ով է մարդը այն հարաբերության մեջ, որ նա հաստատում է այլ մարդկանց հետ։ Եվ որչափով է տարբերվում մարդկային հարաբերությունը բնական այլ հարաբերություններից։

Մենք պատրա՞ստ ենք այս զրույցին։ Ուրեմն մի կողմ թողնենք նախապաշարումները։ Քանզի պատմվածքն արդեն սկսվել է։ Եվ պատմվածքի հերոսը պատմում է մի տեսակ մանր ձկների մասին, որոնք հարձակվում են միայն արյունոտ զոհի վրա եւ հոշոտում վայրենաբար։ Հետո տալիս է եւ բացատրությունը՝ նրանց գրգռում է երեւի արյան հոտը։

Բնության մեջ հանգստություն չկա, խաղաղություն չկա։ Գիշատիչ ձկների մասին պատմող զրույցը շարունակվում է մրջյունների վայրագության պատկերով։ Նրանք գտել էին կրիայի թույլ կետը՝ տեղավորվել կոպերի արանքում, բարակ ճեղքի մեջ... եւ քիչ անց այդ կրիայից միայն իր պատյանը մնաց...

Ընթերցողը կարող է տարակուսել՝ ինչո՞ւ են իրեն պատմում այս պատմությունները։ Նա ուզում է լսել մարդկանց մասին՝ բոլորովին չիմանալով, որ այդ պատմությունն է հենց, որ սկսվել է։ Նայիր շուրջդ, տես արագ ներս ու դուրս անող մարդկանց, հոգնած մարդկանց, տխուր մարդկանց, արագաշարժ մարդկանց, իսկ այդ պատմվածքի հեղինակը չգիտես ինչու կրկին զգուշացնում է՝ կրիան իրեն ապահով էր զգում իր կոշտ զրահի մեջ եւ չգիտեր, որ կան մրջյուններ, դեղին, ծարավ մրջյուններ, գիշատիչ մրջյուններ...

Հիշո՞ւմ ես սրանից առաջ ասված խոսքը՝ կարեւորը թույլ կետն է, եւ ամեն ընչավոր դիմացինի մեջ հենց այդ է փնտրում։

Պատմվածքի բովանդակային հենքը արտիստի պատմությունն է։ Նա իրեն նախապատրաստել էր մեծ ելույթի համար, եւ երբ հանդես եկավ հանդիսատեսի առջեւ, եւ երբ իր ելույթը ավարտեց որոտընդոստ ծափերի ներքո, եւ երբ սրահի լույսերը մարեցին բոլորը շտապեցին նրա մոտ՝ իրենց սերն արտահայտելու։ Եվ երբ նրանք դուրս եկան երջանկացած դեմքերով, արտիստի զարդասենյակում մնացել էր միայն մի թարմ կմախք՝ կերել էին մարմինն ու խմել էին արյունը, լիզել էին ոսկորները, իսկ կմախքը դեռ ժպտում էր...

Այս տեսարանը՝ խոսուն եւ տպավորիչ մի պատկեր, բացապարզում է հեղինակի հայեցակետը։ Մարդկանց կյանքում գործում են նույն օրենքները, ինչ բնության մեջ։ Կարեւորը թույլ կետն է՝ եւ ամեն արարած դիմացինի մեջ հենց դա էլ փնտրում է։ Փնտրում են ձկները, փնտրում են մրջյունները, փնտրում են մարդիկ։ Եվ պարզվում է ամեն մի արարած ունի իր թույլ կետը։ Ոմանք թաքցնում են այն ժպիտով, ոմանք զրահով, ոմանք հաղթանակներով, բայց ամենքն ունեն իրենց թույլ կետը, եւ բոլորի վախճանը հայտնի է։

Սակայն այս մեկնությունը որոշապես թերի կլիներ, եթե անտեսեինք մեկ պատկեր, որին հիմա պիտի անդրադառնանք։ Նրանով չէ, որ ավարտվում է պատմվածքը, բայց այն իրապես գրվածքի հանգուցալուծումն է։ Ինչպե՞ս էր բացատրելու Հիսուսի վարքը, որ թույլ տվեց հոժարակամ իրեն խաչ հանել, տարածեց ձեռքերն ու ասաց՝ «Առէք, կերէք, սա է մարմինն իմ...»։

Այս դրվագը պատումի մեկ մասն է, այսինքն պատմվածքի բաղադրիչ տարրը։ Դարեր շարունակ ապրել է մարդն այս երկրի վրա, ինչպես ձկներն ու մրջյունները, ապրել նույն օրենքով ու փնտրել է միջոց այլ արարածների եւ մարդկանց ոչնչացնելու համար։ Եվ ահա հայտնվում է ինքնակամ զոհը՝ առէք, կերէք։ Հիսուսի արարքը եւ աստվածային է, եւ միաժամանակ մարդկային։ Քանզի այդ արարքը մարդու համար է եւ մարդկային։ Դրանով նա փրկեց մարդուն՝ տալով նրան կյանքի նոր հնարավորություն։

Ռուբեն Յովհաննիսյանի պատմվածքում հեղինակի դիրքորոշումն արտաքուստ բացակայում է։ Հեղինակը բարոյախոս չէ, ոչ էլ ուսուցիչ, որը չի վստահում իր սանին եւ ամեն դասողություն տալիս է՝ բացատրությամբ։ Հեղինակն ազատ մարդ է՝ ազատ հոգիներ փնտրող։ Ահա ինչու Ռուբեն Յովհաննիսյանի շատ գրվածքներ տարբեր մեկնության կարող են արժանանալ։ Սակայն դժվար է մասնանշել որեւէ գրվածք, որտեղ ներկա չլինի հեղինակը։ Մենք տեսնում ենք իր տագնապը մարդկության ճակատագրի հանդեպ, իր մտահոգությունը, իր ցավը, իր սերը։ Ամեն պատմվածք հոգեբանական գաղտնիք ունի, որն ընթերցողը պետք է պարզի հեղինակի հետ միասին։ Միայն հեղինակը չէ, որ որոնում է ասելիքը՝ կյանքի առեղծվածը փնտրում ենք նրանք երկուսով՝ իբրեւ մեծ ճանապարհի երկու ճամփորդ։ Ռուբեն Յովհաննիսյանի պատմվածքը կյանքի պատկեր չէ, անհնար է պատմել իր գրվածքի սյուժեն։ Սա բարձր արվեստով կերտված եւ միանգամայն նորարարական արձակ է, որ խնդիր ունի սուզվելու մարդկային հոգու գաղտնարաններում։ Նոր հոգեկան վիճակ, մարդկային հոգեբանության կոնկրետ դրսեւորում։ Այս արձակի ուսումնասիրությունը հարուստ նյութ կարող է տալ հոգեբաններին։ Իսկ ընթերցողին՝ կյանքի իմացություն, որ ինչպես այս դեպքում, սովորեցնում է՝ կարեւորը թույլ կետն է, եւ ամեն արարած նախ դա է փնտրում դիմացինի մեջ եւ միայն մարդն է, որ կարող է դուրս գալ այս կախարդված շրջանից եւ ողողել կյանքը աստվածային լույսով։ Կարող է։ Մարդը, որ նման է բոլոր արարածներին։ Մարդը, որ տարբեր եղավ բոլորից։

ԱՐԳԱՐ ԱՓԻՆՅԱՆ

Թե ուզում ես երգդ լսեն

Ալ. Հարությունյանի «Հուշեր» գրքի շնորհանդեսը

Երեկ ժուռնալիստի տանը տեղի ունեցավ կոմպոզիտոր Ալեքսանդր Հարությունյանի «Հուշեր» գրքի շնորհանդեսը։ Ժուռնալիստների միության նախագահ Աստղիկ Գեւորգյանը կարեւորեց Ալ. Հարությունյան երաժշտագետի դերն ու նշանակությունը հայ երաժշտության մեջ։ Շնորհանդեսին ներկա կոմպոզիտորի մտերիմները պատմում էին նրա մասին, ներկայացնում նրա հեղինակած գիրքը։ Երաժշտագետ Արամի Սարյանը Ալ. Հարությունյանին ներկայացրեց որպես ազնիվ ստեղծագործող, հզոր արվեստագետ, որին պատգամ են դարձել Չարենցի խոսքերը. «Թե ուզում ես երգդ լսեն՝ ժամանակի շունչը դարձիր»։ Տիկին Սարյանի պատմելով, նկատելով Ալեքսանդրի տաղանդը՝ Ալ. Սպենդիարովը կարգադրում է դաշնամուր գնել հատուկ նրա համար։

Կոմպոզիտորի ընկեր Էդվարդ Միրզոյանի համոզմամբ՝ «ոչ մի սուտ բան չկա գրքում։ Համաճարակ է դարձել սուտ, ոչ իրատեսորեն գրելը։ Գրքում կան բացթողումներ, բայց ոչ սուտ»։

Երաժշտագետ Արմեն Բուդաղյանն օգնել է, որ գիրքը լույս տեսնի երկու լեզվով՝ հայերեն եւ ռուսերեն։ Նա շնորհակալություն հայտնեց «Ամրոց» հրատարակչությանը, նկարիչ Հենրիկ Մամյանին, Ալեքսանդր Հարությունյանի ընտանիքին, որոնք հովանավորել են գրքի հրատարակումը։

«Արմենպրեսից» Վանիկ Սանթրյանը ճանապարհորդական հուշեր պատմեց Ալ. Հարությունյանի մասին՝ նրան նվիրելով «Սուրբ Գրիգոր Լուսավորչի եւ Տրդատ թագավորի մասին» իր գիրքը։

Ալ. Հարությունյանի կարծիքով, կոմպոզիտորը պիտի նմանվի նշանառուի, եթե դիպուկ չկրակեց (չստեղծագործեց)՝ ոչինչ չի ստացվի։

Սեպտեմբերի 23-ին լրանում է Ալ. Հարությունյանի 80-ամյակը։ Հոբելյանի առթիվ ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի նախարարությունը սեպտեմբերի 13-ից հոկտեմբերի 4-ը կազմակերպել է «Ալեքսանդր Հարությունյան-80» փառատոն, որի ընթացքում տեղի կունենան հոբելյանական համերգ-հանդիպումներ, սիմֆոնիկ եւ կամերային համերգներ, հեռուստատեսությամբ եւ ռադիոյով կընթանան հաղորդաշարեր։

ՆԱԻՐԱ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԱՍՊԱՐԵԶՆԵՐՈՒՄ

Հանդիպումներ Արգենտինայում

Կանադայի Զորյան ինստիտուտից ստացված հաղորդագրությունը տեղեկացնում է, որ վերջին շրջանում Արգենտինայում մեծ շարժում է առաջացել՝ հավերժացնելու հիշատակը մոտ 30 հազար արգենտինացիների, որոնք զոհ են գնացել անցած տասնամյակներում երկրի հաջորդական զինվորական իշխանությունների վարած բռնատիրական քաղաքականության։

Այս առթիվ Բուենոս Այրեսի քաղաքապետարանի կազմակերպած միջոցառումներին նաեւ հրավիրվել էին պրոֆ. Վահագն Տատրյանն ու դոկտ. Լավրենտի Բարսեղյանը։ Կայացել են բազմաթիվ հանդիպումներ ինչպես կառավարական, այնպես էլ առանձին կազմակերպությունների մակարդակով։

Օգոստոսի 9-ին սուրբ Մարտին մշակութային կենտրոնում կայացած պատվասիրությունից հետո հայազգի հյուրերը մտքեր են փոխանակել նախ Շոա հուշաթանգարանի աշխատանքային խմբի, այնուհետեւ Հոլոքոստի հիշատակի ինստիտուտի ներկայացուցիչների հետ։

Հաջորդ օրը հատուկ արարողության ընթացքում քաղաքապետարանը նրանց շնորհել է վկայականներ եւ հռչակել «Բուենոս Այրեսի ականավոր հյուրեր»։ Երեկոյան խորհրդարանի «Դորադո հոլ» օրենսդրական դահլիճում կլոր սեղանի շուրջ տեղի են ունեցել քննարկումներ Հայկական ցեղասպանության պատմական փաստի շուրջ։ Դրանց իր մասնակցությունն է բերել արգենտինահայ իրավաբան եւ հայկական հարցի մասնագետ Պասկուալ Օհանյանը։

Օգոստոսի 11-ին մեկ ուրիշ քննարկում է կայացել կառավարության «Ռիկոլետա» մշակութային կենտրոնում, այս անգամ «Հայկական ցեղասպանության փաստը թաքցնելու հետեւողական ջանքերն ու այդ մասին հիշողությունը վառ պահելու քաղաքականությունը» թեմայի շուրջ։

Օգտվելով առիթից, Արգենտինայի հայ գրողների միությունը Հայկական ցեղասպանության միջազգային ճանաչման գործում արժանավոր ներդրումների համար հյուրերին հռչակել է միության պատվավոր անդամներ։

Տատրյանն ու Բարսեղյանը Համազգայինի կենտրոնում խոսել են արխիվային եւ վավերագրական նյութերի ուսումնասիրությունների կարեւորության մասին։

Մշակույթի նախարարության կազմակերպած Մարդու իրավունքների հանձնախմբի անդամների հետ հանդիպման ընթացքում քննարկվել են «Այլեւս երբեք» խորհրդանշական անվանումով առաջիկայում կառուցվելիք հուշաթանգարանի նախագծերը։ Այդ առթիվ տպագրված ծրագրի էջերից պարզվել է, որ 24 հայ զոհ է գնացել երկրի նախկին զինվորական բռնատիրական քաղաքականությանը։

Երկրի հրեական համայնքի «ԴԱՅԱ» (DAIA) ակադեմիական ուսումնասիրությունների կենտրոնը սեմինար է կազմակերպել «Հրեական Հոլոքոստի համեմատությամբ Հայկական ցեղասպանության առանձնահատկությունները» թեմայով, որին մասնակցել են կենտրոնի 14 անդամներ՝ հայտնի պատմաբաններ, սոցիոլոգներ, քաղաքագետներ եւ իրավաբաններ։

Հետաքրքիր հանդիպումներ են տեղի ունեցել նաեւ արտաքին գործերի եւ արդարադատության նախարարություններում։ Կաթոլիկ «Դել Սալվադոր» համալսարանում հաստատության արեւելյան ուսումնասիրությունների բաժնի տնօրեն պրոֆ. Լուիզա Ռոսելի հրավերով հայազգի հյուրերը երկու դասախոսություն են կարդացել ուսանողների մեծ բազմության առջեւ եւ պատասխանել նրանց հարցերին։

Խիստ ուշագրավ է եղել հյուրերի հանդիպումը հայ-արգենտինական դպրոցի աշակերտության հետ։ Վերջիններս, հիմնականում արգենտինացիներ, երգել են Հայաստանի հիմնը՝ «Մեր հայրենիք»։

Հանդիպումները լայնորեն լուսաբանվել են տեղական լրատվամիջոցներով։

Հ. Օ.

Թատերաշրջանը բացվեց

Այսօր Երեւանի Հրաչյա Ղափլանյանի անվան դրամատիկական թատրոնը սկսում է իր հերթական թատերաշրջանը։ Ներկայացվելու է Պերճ Զեյթունցյանի «Հիսուս Նազովրեցին եւ նրա երկրորդ աշակերտը» պիեսը։

ՀՈԲԵԼՅԱՆ

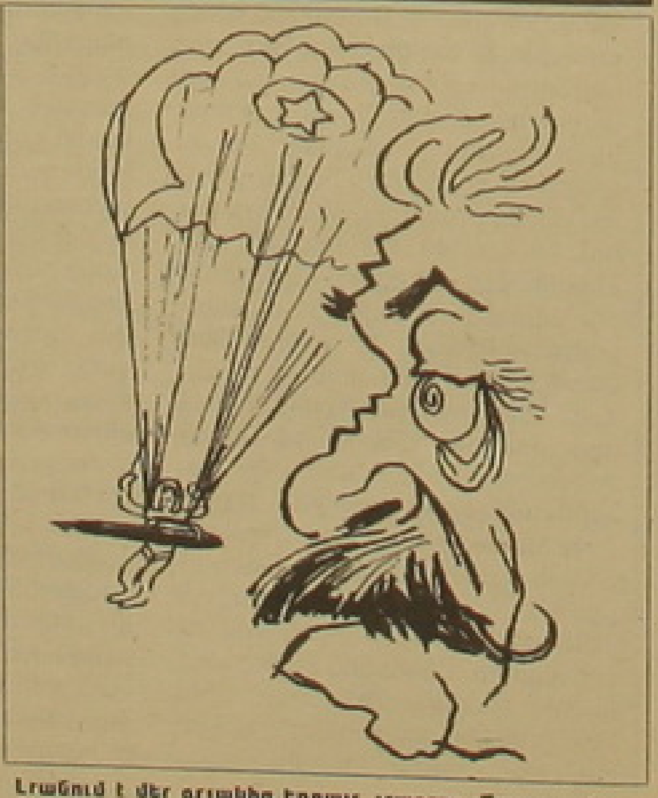

Լրանում է մեր գրչակից եղբայր, լրագրող, Հայաստանի առաջին օդաչուներից մեկի Մենո Բալայանի ծննդյան 90-ամյակը։ Մեր նկարիչ Գեորգի Յարալյանն ակնթարթն այս անգամ էլ չի կորցրել։

Մարզական

ՕԼԻՄՊԻԱԴԱ-2000

«Ստեդիում Աուստրալիենը» պատրաստ է մարզական տոնին

Վաղը սեպտեմբերի 15-ին, Ավստրալիայի Սիդնեյ քաղաքում տեղի կունենա 27-րդ ամառային օլիմպիական խաղերի բացման հանդիսավոր արարողությունը: Նորակառույց «Ստեդիում Աուստրալիեն» մարզադաշտի տրիբունաներում հավաքված 110 հազար մարզասերներն ու աշխարհի ավելի քան 3,5 մլն հեռուստադիտողները ականատես կլինեն գեղեցիկ ներկայացման: Հուզումնալից իրադարձությանն անհամբերությամբ ու հպարտությամբ են սպասում ավստրալացիները՝ անընդհատ նշելով, որ այն լինելու է այնպիսի մարզական տոն-շոու, որը ցնցելու է բոլորին: Ընդ որում, մի քանի անգամ տեղի են ունեցել բացման արարողության փորձեր, որոնց մեծ հետաքրքրությամբ են հետեւել հազարավոր տեղացիներ: Արդեն այսօր պարզ է, որ բազմաթիվ ցանկացողների չի հաջողվի ներկա գտնվել խաղերի բացմանը: Նույնիսկ հավատարմագրված ոչ բոլոր լրագրողներին վաղը թույլ կտրվի մուտք գործել «Ստեդիում Աուստրալիեն»: Ինչպես Սիդնեյից տեղեկացնում է Հայաստանի ազգային օլիմպիական կոմիտեի լրատվական ծառայության ղեկավար Ռուդիկ Բարսեղյանը, այդ սահմանափակումները չեն վերաբերում Հայաստանի ներկայացուցիչներին: ՀԱՕԿ-ի մարզական պատվիրակության շեֆ-միսիա Գագիկ Չոբանյանի ջանքերի շնորհիվ մեր բոլոր լրագրողները ներկա կլինեն խաղերի բացմանը: Կրկնենք, որ հանդիսավոր արարողությունն անչափ մեծ հետաքրքրություն է առաջացրել: Դրա ապացույցներից է եւ այն, որ տոմսերի գները մինչեւ 570 ԱՄՆ դոլար են: Ինչպես տեղեկացնում է պրն Բարսեղյանը, օդերեւութաբանները սեպտեմբերի 15-ին հիանալի եղանակ են կանխատեսում Սիդնեյում: Զուր չէ, որ տարվա այս եղանակն է ընտրվել խաղերն անցկացնելու համար. բանն այն է, որ սեպտեմբերի երկրորդ կեսին ամենաքիչ անձրեւներն են տեղում Սիդնեյում: Սպասվում է ջերմաստիճանի տատանում 16-20 աստիճանի սահմաններում:

Երեկ Հայաստանի մարզական պատվիրակության պատվին շատ ջերմ ու հուզիչ ընդունելություն կազմակերպվեց Սիդնեյի հայ համայնքի կենտրոնում, որն այս օրերին մեղվի փեթակ է հիշեցնում: Կենտրոնն այժմ ոչ միայն սփյուռքահայերի, այլեւ Հայաստանի պատվիրակության անդամների հանդիպումների վայր է: Հենց այստեղ էլ տեղավորվել է մամուլի կենտրոնը:

27-րդ օլիմպիական խաղերի ծրագրում ընդգրկված են 28 մարզաձեւեր, որոնցում հանդես կգան աշխարհի 198 երկրների 11 հազար մարզիկներ:

Հայաստանը Սիդնեյում կներկայացնեն 12 մարզիկներ, որոնք հանդես կգան 11 մարզաձեւերում: Ահա թե որ մարզաձեւից քանի հոգի հանդես կգա. ծանրամարտ՝ 6, հունահռոմեական ոճի ըմբշամարտ՝ 5, ազատ ոճի ըմբշամարտ՝ 3, թեթեւ ատլետիկա՝ 3, լող՝ 2, ջրացատկ՝ 1, թիավարություն՝ 1, ձյուդո՝ 1, հրաձգություն՝ 1, թենիս՝ 1:

Սպասելիքներ ունենք ծանրորդներից, ըմբիշներից, բռնցքամարտիկներից:

Վերադարձեց 80 տարի անց

Ինչպես տեղեկացնում է Ռուդիկ Բարսեղյանը, սպորտի վետերանի մասին պատմությունը հուզմունքի ալիք է առաջացրել Սիդնեյի հայկական համայնքում: Վերջերս լրատվամիջոցները հայտնեցին 103-ամյա վետերանի մասին, որը 1920 թ. Անտվերպենի օլիմպիական խաղերի ժամանակ «տակով էր արել» օլիմպիական դրոշն ու հիմա վերադարձրել է ՄՕԿ-ին: Պարզվում է, որ նա ծագումով հայ է՝ Հալ Հայկ Փրիեստ անուն-ազգանունով: Իսկ մանրամասներն այսպիսին են. սկսած 8-րդ օլիմպիական խաղերից, որոնք անցկացվեցին Բելգիայի Անտվերպեն քաղաքում, առաջին անգամ օլիմպիական դրոշի վրա հայտնվեցին 5 օղակները, որոնք խորհրդանշում են 5 աշխարհամասերի միասնությունը: Եվ ահա ԱՄՆ-ի թիմի անդամ, ջրացատկի մրցումներում բրոնզե մեդալ նվաճած երիտասարդը գայթակղվելով գեղեցիկ դրոշով, «ձեռք է բերել» այն ու պահել մինչեւ մեր օրերը: ԱՄՆ-ի ծերանոցներից մեկում ապրող մեր 103-ամյա հայրենակիցը մի քանի օր առաջ ժամանել է Սիդնեյ ու դրոշը վերադարձրել Միջազգային օլիմպիական կոմիտեի նախագահ Խուան Անտոնիո Սամարանչին: Հալ Հայկ Փրիեստի ծնողները ԱՄՆ-ի Ֆրեզնո քաղաք Արեւմտյան Հայաստանից գաղթել են 1896 թվականին՝ հրաշքով փրկվելով թուրքական վայրագություններից: 80-ամյա պատմություն ունեցող, գունաթափված դրոշը Սամարանչին հանձնելուց հետո դարձավ մեր հայրենակցի նվերը ՄՕԿ-ի թանգարանին:

ՖՈՒՏԲՈԼ

Չեմպիոնը հաղթում է գավաթակրին

Հայաստանի առաջնության բարձրագույն խմբի մրցաշարի հերթական տուրից հետո կրկին փոխվեց առաջատարը: Ավելին, մինչ այդ աղյուսակը գլխավորող «Միկան» պարտվելուց հետո միանգամից իջավ չորրորդ հորիզոնական:

«Շիրակ»—«Միկա»՝ 2–1: Չեմպիոնի եւ գավաթակրի հանդիպումը սպասվում էր մեծ հետաքրքրությամբ, եւ մարզասերների սպասելիքներն արդարացան: Գյումրիի քաղաքային մարզադաշտում չափազանց անզիջում պայքար ծավալվեց: Այդուհանդերձ, դաշտի տերերը որոշ առավելություն ունեին մրցակիցների նկատմամբ: Հաշիվը երկրորդ խաղակեսի սկզբին բացեց «Շիրակի» խաղացող Տիգրան Դավթյանը: Մի քանի րոպե անց դաշտի տերերը խախտեցին խաղի կանոնները, ինչի համար մրցավարը 11 մ տուգանային հարված նշանակեց նրանց դարպասին: Գյումրեցի ֆուտբոլիստները չէին համաձայնվում այդ որոշման հետ՝ համարելով, որ խախտումը եղել է տուգանային հրապարակից դուրս: Մրցավարն անդրդվելի էր, եւ աշտարակցի Արթուր Քոչարյանը հավասարեցրեց հաշիվը: Շիրակցիները չհաշտվեցին ոչ-ոքիի մտքի հետ, շարունակեցին ակտիվ գրոհները եւ հասան հաջողության: Պաշտպան Հովհաննես Դեմիրճյանը տուգանային հարվածով երկրորդ՝ հաղթական գոլը խփեց «Միկայի» դարպասը:

«Արարատ»—«Դինամո»՝ 4–1: Արտաշատում անցկացված այս խաղում իրեն հիանալի դրսեւորեց արարատցի Արա Աղամյանը: Հենց նա էլ առաջին խաղակեսում բացեց հաշիվը: Հանդիպման երկրորդ կեսը նոր էր սկսվել, երբ դինամոյականների հակագրոհից հետո նրանց խաղացող Հրաչ Միքայելյանը գեղեցիկ հարվածով հավասարեցրեց հաշիվը: Դրանից «Արարատի» ֆուտբոլիստները «բարկացան» եւ ուժեղացրին ճնշումը: Շուտով Արա Աղամյանն ու Տիգրան Եսայանը եւս 2 գոլ խփեցին մրցակցի դարպասը՝ 3–1: «Դինամոն» կարող էր կրճատել հաշվի տարբերությունը, բայց Եղիշե Թադեւոսյանի կատարած 11 մ տուգանային հարվածից հետո «Արարատի» դարպասապահ Գեորգի Խաչատրյանը ետ մղեց գնդակը: Խաղավերջում եւս մեկ 11 մ հարված նշանակվեց, այս անգամ՝ «Դինամոյի» դարպասին: Եսայանի հարվածն անվրեպ էր՝ 4–1:

«Արաքս»—«Զվարթնոց»՝ 4–2: Արարատցի ֆուտբոլիստները վերելքով են անցկացնում վերջին հանդիպումները: Ահա այս տուրում նրանք տարան վեցերորդ անընդմեջ հաղթանակը՝ զգալիորեն բարելավելով իրենց գործերը: Առաջնության տինդ թիմերից մեկի՝ «Զվարթնոցի» նկատմամբ տարած հաղթանակը մի տեսակ հեշտ ստացվեց: Ընդ որում, «Արաքսը» խաղը շահում էր 4–0 հաշվով եւ միայն հանդիպման վերջում մրցակցին թույլ տվեց կրճատել հաշվի տարբերությունը:

«Լեռնագործ»—«Կիլիկիա»՝ 1–0: Այս երիտասարդ, հեռանկարային թիմերի հանդիպումը հաջողություն բերեց կապանցիներին, որոնք հաղթանակի շնորհիվ աղյուսակի վերջին հորիզոնականը «զիջեցին» «Դինամոյին»:

Մրցաշարային աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Շիրակ	19	12	4	3	51–13	40
2. Արարատ	19	12	4	3	35–18	40
3. Արաքս	19	12	3	4	43–27	39
4. Միկա	19	12	2	5	34–18	38
5. Զվարթնոց	19	9	6	4	35–25	33
6. Կիլիկիա	19	4	2	13	28–42	14
7. Լեռնագործ	19	2	1	16	18–64	7
8. Դինամո	19	1	2	16	15–52	5

Սկսվեց խմբային փուլը

Անցկացվեցին եվրոպական երկրների Չեմպիոնների լիգայի խմբային փուլի առաջին հանդիպումները: Երեքշաբթի օրը մրցասպարեզ մտան առաջին չորս խմբերի մասնակիցները: Խաղերը անցան բավականին հետաքրքիր պայքարում:

Ներկայացնենք այդ խաղերի արդյունքները. **առաջին խումբ.** «Սպարտակ» (Ռուսաստան)—«Բայեր» (Գերմանիա)՝ 2–0, «Սպորտինգ» (Պորտուգալիա)—«Ռեալ» (Իսպանիա)՝ 2–2, **երկրորդ խումբ.** «Սպարտա» (Չեխիա)—«Արսենալ» (Անգլիա)՝ 0–1, «Շախտյոր» (Ուկրաինա)—«Լացիո» (Իտալիա)՝ 0–3, **երրորդ խումբ.** «Վալենսիա» (Իսպանիա)—«Օլիմպիակոս» (Հունաստան)՝ 2–1, «Լիոն» (Ֆրանսիա)—«Հերենվեն» (Հոլանդիա)՝ 3–1, **չորրորդ խումբ.** «Գալաթասարայ» (Թուրքիա)—«Մոնակո» (Ֆրանսիա)՝ 3–2, «Գլազգո Ռեյնջերս» (Շոտլանդիա)—«Շտուրմ» (Ավստրիա)՝ 5–0:

Բաժինը վարում է
ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Խարազան: 2. Գալուա: 3. Լողակ: 4. Կադիրով: 7. Հաղարջ: 9. Կատալոնիա: 10. Մերկերյան: 12. Ապրիորի: 13. Բալասան: 18. Անաբար: 19. Մաղաքով: 21. «Բելամոր»: 24. «Թայիս»: 25. Գարոն:

Հորիզոնական

5. Կապուտան: 6. Խորոված: 8. Բուրջալյան: 11. Սարաֆ: 14. Սերով: 15. «Սպարտակ»: 16. Ֆլավին: 17. Պարսել: 20. Արոնյան: 22. Խադիկ: 23. Լազեր: 26. Թարխանյան: 27. «Բորուսիա»: 28. Սողոմոն:

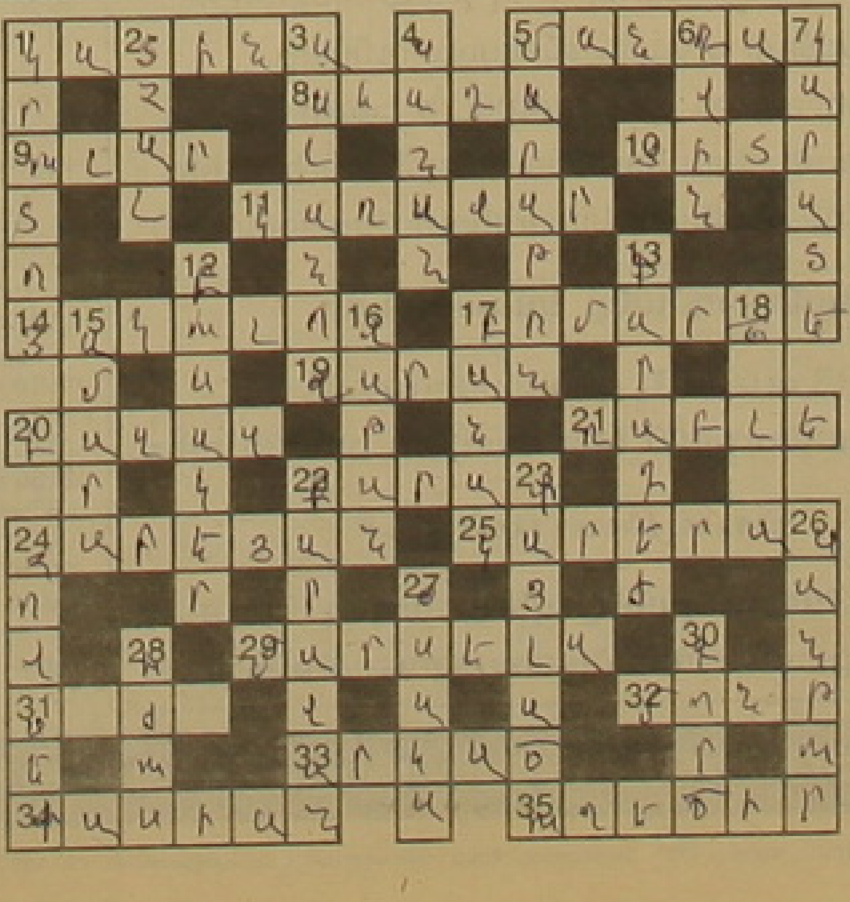

ԽԱՉԲԱՌ

Ուղղահայաց

1. Ժամանակակից կոմպոզիտոր: 2. Ձմեռվա համար պահված միս: 3. Օղու տեսակ: 4. Թաջ Մահալ հուշարձանի ստեղծողը: 5. Վազք, ...: 6. Հայաստանի մայրաքաղաքներից: 7. Սպորտաձեւ: 12. Վեցեշարյան, ...: 13. Էլեկտրամագնիսական դաշտի մասին ուսմունքի հիմնադիրը: 15. Հայազգի օպերային երգչուհի: 16. Հայրենիք, ...: 17. Պետության զինված ուժերի ամբողջությունը: 18. Գետ Ռուսաստանի Չիտայի մարզում: 22. Բեռնավորված ուղտերի շարան: 23. Մերկուրի մոլորակի հայկական անվանումը: 24. Ըստ Աստվածաշնչի՝ Մարիամի ամուսինը: 26. Անդրկովկասում եւ Մերձավոր Արեւելքում տարածված փայտե սեղանաձեւ իրանով հարվածող նվագարան: 27. Վարչական կենտրոն Ճապոնիայում: 28. Գաթայի խորիզ: 30. Գրական կամ գիտական աշխատություն, երկ, ստեղծագործություն, ...:

Հորիզոնական

1. Մար Աբաս ...: 5. Բանջարաբույս: 8. «Կույր աչքը կների, կույր սիրտը չի ների», ո՞ւմ համար են ասված այս խոսքերը: 9. Հավազգի թռչուն: 10. Ֆիլմի գրավոր մասը: 11. Համաստեղություն երկնքի հյուսիսային կիսագնդում: 14. Հայազգի նկարիչ, բեմանկարիչ: 17. «Սեւիլյան սափրիչ» կատակերգության հեղինակը: 19. Մողեսի տեսակ: 20. Կտորեղենի առեւտրական: 21. Համաշխարհային գրականության մեջ զավեշտական վեպի մեծագույն ստեղծողը: 22. Գետի կամ լճի քարաժայռոտ ափ: 24. Հայի ազգանուն: 25. Իսպանացի նշանավոր երգիչ: 29. Բրազիլացի կնոջ անուն: 31. Քաղաք Չինաստանում, Շենսի նահանգի վարչական կենտրոնը: 32. Եկեղեցու սպասավոր: 33. Անակնկալ դեպք, պատահար, դիպված: 34. Հավազգի թռչուն: 35. Երկնային մարմինների շարժման հետագիծը:

Կազմեց Է. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ

ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Թուրքիան պատրա՞ստ է բանակցություններ սկսելու Հայաստանի հետ

ԱՆԿԱՐԱ, 13 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայոց ցեղասպանության ճանաչման օրինագծի շուրջ հրապարակումները հեղեղել են Թուրքիայի լրատվամիջոցները: Թուրքիայի պետնախարար Աբդյուլհալուք Մեհմեդ Չայը սեպտեմբերի 13-ին թուրքական ԶԼՄ-ների հետ հանդիպման ժամանակ ցեղասպանության օրինագծի ընդունումը հավանական չի համարել: Չայը մասնավորապես նշել է. «ԱՄՆ-ի արտաքին քաղաքականության մեջ դժվար թե այդքան հեշտությամբ փոփոխություններ լինեն: Անցյալում հայերի հետ պատահած միջադեպերին միայն հայերի աչքով չպետք է նայել: Օսմանյան վիճակագրությունը ցույց է տալիս, որ 1914 թ.-ին այստեղ ապրելիս են եղել 1 մլն. 100 հազար հայեր: 1,5 մլն. հայերի կոտորածի շուրջ պնդումները հիմնովին սխալ են»: Թուրք պետնախարարը նշել է, որ տեղի ունեցածը եղել է սովորական տարագրություն եւ ոչ թե ցեղասպանություն:

Չայը նաեւ Հայաստանին մեղադրել է Քրդական բանվորական կուսակցության հետ կապեր ունենալու մեջ: Նա նշել է, որ Հայաստանը օժանդակել է ՔԲԿ-ին, որի գործունեության հետեւանքով զոհվել է 30000 մարդ: Տխուր ավանդույթի համաձայն, Թուրքիայի մեղադրանքները մնացել են առանց հիմնավորումների:

«Միլիեթ»-ի ամերիկյան թղթակցի կարծիքով, Ներկայացուցիչների պալատի Միջազգային գործունեության եւ մարդու իրավունքների կոմիտեի կողմից օրինագիծն անկասկած կընդունվի, որից հետո այն կփոխադրվի Արտաքին հարաբերությունների կոմիտե: Վերջինիս կողմից օրինագծին հավանություն տալու դեպքում օրինագծի վերջնական ընդունումը հավանական է դառնում: Թերթը նաեւ նշում է, որ Քլինթոնի վարչակազմը չի աջակցում այս օրինագծին:

«Զաման» ազգայնական օրաթերթը գրում է, որ մոտ օրերս Թուրքիայի արտգործնախարար Իսմայիլ Ջեմը հանդիպելու է ԱՄՆ պետքարտուղար Օլբրայթի հետ եւ խոսելու է ցեղասպանության ճանաչման անթույլատրելիության մասին: «Ռադիկալ» եւ «Ենի Շաֆաք» թերթերը տեղեկատվություն են հաղորդում ԱՄՆ հայկական կազմակերպությունների դեմ ծավալված «պատերազմի» մասին: Թուրք-ամերիկյան հանձնաժողով կազմակերպության նախագահ Լինքոլն Մակֆարդին նամակ է գրել Ներկայացուցիչների պալատի նախագահ Դեննիս Հասթերթին, որում նշել է, թե օրինագծի ընդունումը մեծ հարված կհասցնի թուրք-ամերիկյան հարաբերություններին: Ուղերձում նշվում է, որ Անկարան մոտ ապագայում մտադիր է 20 մլրդ. դոլարի գնումներ կատարել ռազմական եւ շուրջ 5 մլրդ. դոլարի գնումներ էներգետիկ ոլորտում, մինչդեռ ցեղասպանության ճանաչումը կտապալի ԱՄՆ-ի այս հայտամրցույթները շահելու հնարավորությունը: Այդ կազմակերպության անդամներն են «Բոինգը», «Սիկորսկի էյրքրաֆթը», «Ջեներալ դայնեմիքսը», «Ջեներալ էլեկտրիկը» եւ այլ խոշոր ամերիկյան ընկերություններ:

Թուրք-հայկական գործարար կապերի զարգացման հանձնաժողովի նախագահ Քաան Սոյաքը «Թըրքիշ դեյլի նյուզ»-ին տված հարցազրույցի ժամանակ նշել է, որ Թուրքիայի իշխանությունները պետք է բանակցեն հայկական լոբբիի հետ եւ ոչ թե առճակատման գնան: «Ակնհայտ է, որ ԱՄՆ-ի հայկական լոբբին շատ ուժեղ է: Թուրքիայի համար դժվար է պայքարել դրա դեմ: Ես միշտ ասել եմ, որ Թուրքիայի կառավարությունը պետք է փորձի համաձայնության գալ հայերի հետ: Թե հայերը եւ թե՛ թուրքերն այսօր միանգամայն հակասական դիրքորոշումներ ունեն, բայց ես հավատում եմ, որ նրանք փոխըմբռնման կհասնեն, եթե սկսեն բանակցել այս հարցի շուրջ: Դիվանագիտական աղբյուրները թերթին տեղեկացրել են, որ Թուրքիան պատրաստ է բանակցություններ սկսել Հայաստանի հետ, եթե Հայաստանը դադարեցնի Թուրքիայի դեմ ծավալած արշավը:

«Սաբահ» թերթը հավելում է, որ օրինագծի հաստատումից հետո հայությունը մտադիր է բարձրացնել նյութական փոխհատուցման հարցը: «Միաժամանակ կստեղծվի իրավական հիմք ճնշումն ուժեղացնելու համար», գրում է «Սաբահը»:

Հայ-ամերիկյան միջկառավարական խմբի երկրորդ նիստը Վաշինգտոնում

ԵՐԵՎԱՆ, 13 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Սեպտեմբերի 11-ից պաշտոնական այցով ԱՄՆ-ում է գտնվում ՀՀ կառավարության պատվիրակությունը՝ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Լեւոն Բարխուդարյանի ղեկավարությամբ: Պատվիրակությունը մասնակցում է Հայ-ամերիկյան միջկառավարական աշխատանքային խմբի երկրորդ նիստին, որն անց է կացվում սեպտեմբերի 12-13-ը Վաշինգտոնում: Քննարկվում է նախորդ նիստում ՀՀ կառավարության կողմից ներկայացված առաջարկների կատարման ընթացքը: Բազմաթիվ հարցերի թվում ներառված է նաեւ պատենտավորման ոլորտում ժամանակակից ստանդարտների ներմուծման եւ դրանց տեխնիկական (համակարգչային) ապահովման խնդիրը:

Հայ-ամերիկյան միջկառավարական աշխատանքային խումբը ստեղծվել է Հայաստանին ԱՄՆ-ի կողմից տրամադրվելիք օժանդակության ուղղությունները որոշելու համար: Ամերիկյան կողմի ղեկավարը դեսպան Բիլ Թեյլորն է, հայկական կողմինը՝ ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարը:

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

ՀՕԱԿ Հանրապետական վարչությունը եւ ԹՄՄ Կենտրոնական վարչությունը սիրով հրավիրում են Ձեզ մասնակցելու Մեծ եղեռնից վերապրող՝ «Վանից մինչեւ Դետրոյթ» անգլերեն գրքի հեղինակ **Սուրեն Աբրահամյանի** հետ հանդիպմանը:

Հանդիպումը տեղի կունենա
2000 թ. սեպտեմբերի 15-ին, ժ. 17:00-ին
Թեքեյան կենտրոնում
(Խանջյան 50)

ՀԻՇԱՏԱԿԻ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄ

Հյուսիսային Արցախի Գետաշենի ենթաշրջանի պաշտպանության կազմակերպիչ, ազատամարտիկ, ներքին գործոց մայոր **ՍԱՐՄԵՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆԻ** ծննդյան 50 եւ զոհվելու 10-րդ տարելիցին նվիրված միջոցառումը տեղի կունենա առաջիկա սեպտեմբերի 15-ին, ժամը 13:00-ին, Հայ ազատամարտիկների փառքի թանգարանում, հասցեն Մոսկովյան 3:

«Գետաշեն» հայրենակցական միություն
Պողոսյանների ընտանիք

ARMENTEL

Հայտարարություն

Արմենտելը հայտարարում է մրցույթ

Շիրակի մարզի Գյումրի քաղաքի E-10 կայանի 800NN,
Շիրակի մարզի Աշոցքի շրջանի Բավրա գյուղի,
Շիրակի մարզի Աշոցքի շրջանի Մ. Սեպասար գյուղի,
Շիրակի մարզի Ախուրյանի շրջանի Առափի գյուղի,
Շիրակի մարզի Ախուրյանի շրջանի Ոսկեհասկ գյուղի,
Շիրակի մարզի Ամասիայի շրջանի Բյուրակն գյուղի,
Լոռու մարզի Ստեփանավանի շրջանի Գյուլագարակ գյուղի,
Լոռու մարզի Ստեփանավանի շրջանի Վարդաբլուր գյուղի,
Լոռու մարզի Ստեփանավանի շրջանի Կաթնառատ գյուղի

նոր տեխնոլոգիական կիրառմամբ հեռախոսային բաժանորդային ցանցի շինարարության աշխատանքների կատարման համար:

1. Շահագրգիռ կազմակերպությունները մրցույթի անցկացման պայմանները եւ աշխատանքների ծավալները կարող են ստանալ հետեւյալ հասցեով. Արմենտել ՀՁ ՓԲԸ, Սիարոնյան 2, 6-րդ հարկ, 634 սենյակ, հեռ. 28-70-66:
2. Մրցույթի փաստաթղթերի փաթեթի արժեքը կազմում է 5000 դրամ (անվերադարձ), որը պետք է վճարվի Արմենտել ՀՁ ՓԲԸ հաշվին (Սարյան 22, «Հայկապբանկ» ՓԲԸ h/h 15100100560303): Վճարման անդորրագիրը պետք է ներկայացնել մրցույթի փաթեթը ստանալիս:
3. Այն շինարարական կազմակերպությունները, որոնք ցանկանում են մասնակցել մրցույթին՝ պետք է.
   - Ունենան տվյալ աշխատանքների կատարման համար պահանջվող պետական լիցենզիաներ
   - Գրանցված լինեն պետական ռեգիստրում:
4. Առաջարկությունների ներկայացման վերջին ժամկետը **2000 թ. սեպտեմբերի 19-ին, ժամը 12:00-ին:**

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ARMENTEL

Հայտարարություն

Արմենտելը հայտարարում է ավտոմեքենաների հեղուկ վառելանյութի եւ յուղի մատակարարման մրցույթ:

Բոլոր շահագրգիռ կազմակերպությունները, որոնք ցանկանում են մասնակցել մրցույթին, պետք է ունենան պետական գրանցման արտոնագիր:

Մրցույթի անցկացման պայմանների, ինչպես նաեւ պահանջվող նյութերի տեսակների եւ քանակների մասին համապատասխան փաստաթղթերը կարող եք ստանալ հետեւյալ հասցեով՝ Սիարոնյան 2, 6-րդ հարկ, 634 սենյակ, հեռ. 28-70-66: Առաջարկները պետք է ներկայացվեն վերոհիշյալ հասցեով մինչեւ 2000 թ. սեպտեմբերի 27-ը, ժամը 12:00-ն:

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

USAID

AED

Academy for Educational Development

ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալությունը (USAID) եւ Կրթության զարգացման ակադեմիան (AED)

տեղեկացնում են

տնտեսական թեմաներով գրող լրագրողներին, որ «Անցման շրջանի տնտեսությունների հիմնախնդիրները» զեկուցումների շարքի վերջին հանդիպումը տեղի կունենա սեպտեմբերի 15-ին, ժամը 11:30-ին, Թեքեյան կենտրոնում (Խանջյան 50):

Հանդիպմանը կմասնակցի

ՀՀ-ում ԱՄՆ դեսպանության հասարակայնության հետ կապերի բաժնի պետ

Ջոն Բալյանը:

Թեման «Տնտեսությանը վերաբերվող նյութերի ներկայացման առանձնահատկությունները»:

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

14 սեպտեմբեր

9.00 Հայլուր
9.20 Հեռուստասերիալ «Սանդոկանի վերադարձը»
10.10 Մանրամասներ
10.20 Բոհեմ
11.55 Գ/Ֆ «Նմանակողը»
12.20 Ավետ Ավետիսյան
13.00 Հայլուր
13.20 Շառլ Ազնավուրը Օլիմպիայում
17.00 Հայլուր
17.20 «Արեւիկ»
18.00 Հեռուստասերիալ «Սանդոկանի վերադարձը»
19.00 Հենց այնպես
19.10 Հայոց տաճարներ
19.30 Քեզանից է սկսվում հայրենիքը
20.10 Բժիշկ եւ հիվանդություն
20.35 Տուն-տունիկ
21.00 Հայլուր
21.40 Հեռուստակապալոգ
21.50 Պրեմիերա
22.00 Փաստագրական կինոնկար
23.00 Կոունկ-2000
23.40 Հայլուր
00.00 Կեսգիշերային ճեպընթաց

ՊՐՈՄԵԹԵՎՍ
9.00 «Բարի լույս, Հայաստան»
10.20, 19.00 «Ամեն ինչ հանուն քո սիրո»
18.00 Մուլտֆիլմ
18.10 Մանկական ժամ. «Նինձյա կրիաները», «Մենք հրետակներ ենք»
20.00 Լրաբեր
20.35 Ռ. Սավիսակալյան. «Հարցեր»
21.20 Օրը
22.30 «Չեղնահարկ»
22.50 Գ/Ֆ «Երկու Ջեյք»
(24.00 Լրաբեր)

10.00 Տոմար
19.05 Չղջիկ
19.30, 21.30, 00.00 Սուրհանդակ
20.00 Սամուլի խոսնակ
20.10 Ի Դեպ
20.30 Աստարեզ
22.05 Գ/Ֆ «Երկրագունդ» (դրամա)
00.35 Ակնթարթ
00.40 Գ/Ֆ «Լուսնային պար» (մելոդրամ)
(Ավարտին Սուրհանդակ)

7.00 Բարի առավոտ
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 00.50 Նորություններ
10.20, 17.55 Սերիալ «Բաբելոնյան աշտարակ»
16.20 Մուլտսերիալ «Ուրվականներ որսացողները»
16.40 «100%» ծրագիրը
17.10 ... Մինչեւ 16 եւ բարձր
17.45 Համով պատմություններ
19.30 «Կարելինի ոսկին»
20.00 Գ/Ֆ «Գրավում» (դերերում Ա. Ռոստոցկի, Վ. Մենշով, 1986 թ.)
21.45 «Բարի գիշեր երեխաներ»
22.00 Ժամանակ
23.00 Սերիալ «Բացարձակ անվտանգություն»
23.55 Ուրիշ կյանք
01.05 Խաղաղ տուն. Վենետիկյան կինոփառատոն
01.35 Սերիալ «Մութ երկնակամար»

РТР
7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 00.00 Լուրեր
7.15-9.40 Բարի լույս Ռուսաստան
7.20, 9.30 Ընտանեկան նորություններ
8.15 Մանրամասներ
8.25, 10.25 Սեւով սպիտակի վրա
8.35 РТР-ի փոստը
10.20 Հերթապահ բաժանմունք
10.35 Մուլտսերիալ «Պատիրուսի արկածները»
11.00 Սերիալ «Մանուելլա»
12.30 Սերիալ «Սանտա Բարբարա»
13.30 Թոք-շոու «Ինչ է ուզում կինը»
14.00 Նոր «Հին բնակարան»
15.30 Սերիալ «Սեւ մարգարիտ»
16.25 Սերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
17.25 Սերիալ «Հասարակ ճշմարտություններ»
18.30 Գ/Ֆ «Կյանքում մի անգամ» (ԱՄՆ)
20.00 Սերիալ «Սիրո պատմություն»
21.30 Մանրամասներ
21.55 Աննա Սամոխինան «Գնացք մինչեւ Բրուքլին» ֆիլմում
00.30 «Լուրերից» հետո
00.40 Հերթապահ բաժանմունք
00.50 Ժան Պուարեն «Տեսուչ Լավարդենը» դետեկտիվում (Ֆրանսիա)
02.40 Թեժ տանդյակ

@rminco Global Telecommunications
ԻՆՏԵՐՆԵՏ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ «ԻՆՏԵՐՆԵՏ» ՍՐՃԱՐԱՆՈՒՄ: Խանջյան 50: Հեռ. 575823:

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Պատվեր 1321. Տպաքանակը՝ 3000. Ստորագրված է տպագրության 13. 09. 2000. Գինը՝ 100 դրամ